

ОСИГУРАЊИКА

ГОДИНА XLІ • БРОЈ 8 • БЕОГРАД, 30. АПРИЛ 2010. • ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО • БЕСПЛАТАН ПРИМЕРАК

УО РФ ПИО
УСВОЈЕН ИЗВЕШТАЈ
О ФИНАНСИЈСКОМ
ПОСЛОВАЊУ

За пензионере у Србији
ОПОРАВАК
У БАЊАМА
НА РАТЕ

ГОВОРНИ АУТОМАТ
0700/017-017
ПО ЦЕНИ ЛОКАЛНОГ
ПОЗИВА
011/30-60-680
0 – 24h

ДИРЕКТОР:

В. д. Драгана Калиновић

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:

Милена Јовановић

РЕДАКЦИЈА:Булевар уметности бр. 10,
11070 Београд,
e-mail: glasosiguranika@pio.rs**СЕКРЕТАРИЈАТ:**011/2017-437
факс: 2017-418**РЕДАКЦИЈА ЗА ВОЈВОДИНУ:**Житни трг бр. 3,
21000 Нови Сад**ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:**Ика Митровић,
021/487-7789,
факс: 021/6624-359,
e-mail: ika.mitrovic@piovoj.rs**ШТАМПА:**

Д.О.О. Комазец, Инђија

ОГЛАШАВАЊЕ:

011/2017-438

Рукописи и фотографије се не враћају.

Електронско издање:

www.pio.rs/glasosiguranika

Реч уредника

Нема, вероватно, дана да се свако од нас бар једном не запита где се изгубила пристојност и да ли је добро васпитање, као превазиђена категорија, потпуно нестало из нашег система вредности. Људи који умеју да кажу „хвала“ и „молим“, који се по мере да би пропустили другог, који љубазно поздрављају комшије и бацају ђубре у канте и контејнере, не пљују по улици, не малтретирају животиње и не демолирају (са изразитим задовољством и неком врстом поноса) туђу имовину не само да су, изгледа, изашли из моде, већ су често изложени и подсмеху. Али зато лоше навике, некултура, примитивизам, па и отворена бахатост и агресија указују да има много оних које није брига ни за простор где живе ни за оне са којима живе.

Због тога, док сваки појединац не развије свест да треба да води рачуна и о јавном, а не само о свом личном простору, најављена комунална полиција треба да има сву нашу подршку. Од ње се очекује много – да промени изглед наших градова и да у њих уведе ред, али у тим очекивањима треба бити умерен. Ако се има у виду количина ових проблема и коефицијент испољене некултуре, биће потребно много времена и још више комуналних

полицајаца да се и код нас спречи практиковање нехигијенских навика и стигне до задовољавајућег нивоа пристојног понашања. Буду ли нас, међутим, чешће „ударали по џепу“, тај ће процес бити бржи. Јер, и друге европске земље имају комуналне полиције захваљујући чијим казнама су чисте и уређене, а грађани културни и цивилизовани.

Јасно је да комунална полиција не може да васпитава али може да заштити од невоспитаних и да све нас примора да водимо рачуна о свом понашању, онако како то чинимо када одемо у иностранство. Важан је и податак да ће комунални полицајци водити евиденције свих поднетих пријава, предлога али и петиција грађана.

Да се, ипак, не би све svelo само на санкцију, треба се вратити на причу о домаћем васпитању јер – потцењивање значаја вредносних ставова који треба да се стекну у детињству не може се касније надокнадити никаквим факултетским ни другим дипломама. Генерације које долазе морају се едуковати од малих ногу да воде рачуна о средини у којој живе, а еколошки језик се, као и остали, најлакше и најбоље учи у детињству.

М. Јовановић

ДАН ПЛАНЕТЕ ЗЕМЉЕ

Још пре четрдесет година, када је великим протестима који су имали за циљ да скрену пажњу на значај очувања животне средине први пут обележен Дан планете Земље, човечанство је показало да је свесно да треба озбиљно да се забрине због будућности места на коме живимо, па, ипак, данас смо у већој опасности него икада. А уколико наставимо са садашњим нивоом трошења природних ресурса, по процени стручњака, за још четири деценије биће нам потребна нека нова Земља.

Такав закључак је изнет и у недавном извештају организације World Wildlife Found (WWF) која се бави проучавањем здравља наше планете. Извештај се фокусирао на два основна индикатора индекс живог света који се одражава на здравље екосистема и еколошки отисак који приказује утицај људског деловања на стање планете. Индекс живог света је, између осталог, показао да се популација кичмењака смањила за једну трећину од 1970. године, а негативан утицај човека на екосистеме се у последњих педесет година утростручио и тренутно надмашује регенеративне капацитете Земље за око 25 одсто.

Десет земаља које предњаче у трошењу Земљиних ресурса су Уједињени Емирати, САД, Финска, Канада, Кувајт, Аусталија, Естонија, Шведска, Нови Зеланд и Норвешка.

Са друге стране, јачање свести о ефектима климатских промена може представљати јединствену прилику за изградњу здраве и просперитетне привреде чија ће основа бити коришћење чистијих технологија. Због тога је циљ прославе Дана планете Земље, који је 22. априла обележен широм света, заштита, очување и унапређење животне средине, али и промена понашања, која подразумева активно учешће људи у решавању ових проблема. Овај дан подсећа да је последњи час за остварење кључних помака у климатској политици, коришћењу обновљивих

извора енергије и стварању тзв. зелених радних места, и треба да подстакне милионе људи широм света на предузимање малих корака у својим домовима, школама и предузећима који ће, сви заједно, представљати огроман колективан допринос развоју зелене економије. Једино тако ће наши садашњи заједнички напори у будућности значити прекретницу према одрживом развоју. **Г. О.**

У ТОКУ ПРЕДАЈА М 4 ОБРАЗАЦА О СТАЖУ И ДОПРИНОСИМА ЗАПОСЛЕНИХ

Не чекати последњи час

Иако је рок за предају М 4 образаца о стажу, зарадама и плаћеним доприносима за запослене почео да тече 1. априла, устаљена пракса послодаваца да чекају последњи моненат и ове године се није променила. За првих петнаест дана од када су врата РФ ПИО отворена власницима фирми за предају ових података за око два милиона запослених у Србији, гужви на шалтерима још нема, каже Жељко Симић, начелник матичне евиденције у Сектору за остваривање права из ПИО:

– Као и сваке године, праву гужву очекујемо тек у другој половини месеца. За сада углавном долазе људи из агенција, они који воде књиге и најчешће се распитују о стварима које им нису сасвим јасне или траже информације и савет од нас око попуњавања М 4 обрасца. Иначе, прошле године је Фонду поднето укупно близу три милиона М 4 образаца за 2009. и раније године, уколико нису били предати на време. Догађа се и да је послодавац уредно уплатио доприносе запосленима, али није предао доказ о томе, то јест М 4, тако да ми у матичној евиденцији о томе немамо податке. Јер, само са овим комплетираним обрасцем ми имамо тачну евиденцију о стажу и плаћеним доприносима за раднике. Од укупног броја М 4 образаца предатих прошле године, скоро 2,7 милиона било је за запослене, нешто више од 114.000 за самосталце и око 200.000 за пољопривреднике – објашњава Жељко Симић.

Прошле године примљен је знатно већи број свих врста пријава на осигурање и одјава са осигурања него ранијих година, па је и М 4 образаца примљено 12 одсто више него у 2008. години. Пољопривредници, иначе, ове обрасце не предају за себе сваке године већ се за њих они попуњавају пре одласка у пензију.

Иако је ово посао који послодавце чека сваке године и по питању овог обрасца се ништа није променило од једне до друге године, увек постоје неке недоумице код оних који их предају, тако да

Догађа се и да послодавац уплати доприносе, али не преда пријаву, тако да у Фонду нема података о плаћеном стажу за раднике

прва половина рока обично прође у распитивањима и консултацијама, а затим почиње гужва на коју су у матичној евиденцији Фонда ПИО већ навикнути. Јер, увек је присутан исти проблем: доношење непотпуне документације и непоштовање рокова. Неажурност послодаваца када је у питању евиденција о зарадама, стажу и плаћеним доприносима радника већ је пословишна, иако су ови подаци једини начин за остваривање права запослених на заслужену пензију.

– Управо непотпуна документација о стажу и јесте један од најважнијих разлога што се на решење о пензионисању некада дуго чека. Јер, док све године стажа нису покривене плаћеним доприносима, оно не може бити донето. Док се, приликом пензионисања, све ове „криве дрине“ исправе, будући пензионер често изгуби и живце и стрпљење, а запослени у матичној евиденцији Фонда ни на који начин не могу да убрзају поступак без потпуне и комплетне документације о плаћеним доприносима – наглашава Жељко Симић.

Пријаве послодавци подносе испостави, односно филијали Фонда на чијој територији се налази седиште фирме. Податке могу да доставе у електронској или писаној форми. Непоштовање рока за предају ових података сматра се, према слову закона, прекршајем за који су предвиђене новчане казне – од 10.000 до 800.000 динара за послодавце и од 2.500 до 50.000 динара за одговорног радника који води послове евиденције и пријављивања запослених. По истеку рока за подношење М 4 образаца, у Фонду ће бити салдирано стање, то јест биће проверено ко је од послодаваца ове године „заборавио“ своју обавезу и против таквих ће у јуну бити поднете прекршајне пријаве.

В. А.

Исплата пензија на време

Финансијско пословање Фонда у 2009. години обављено је у складу са планираним, речено је на седници Управног одбора РФ ПИО приликом усвајања Извештаја о финансијском пословању за прошлу годину, о коме је детаљније говорио Иван Мимић, директор Сектора за финансије:

– Планирани и остварени приходи износили су 462,69 милијарди динара, што је 100,05 одсто планираних средстава за ту годину. Остварени износ прихода и примања у 2009. номинално је виши за 19,09 одсто од износа оствареног у 2008. години. Већим делом, нешто више од половине, реализован је од наплате доприноса – 235,4 милијарде динара, што је на нивоу планиране реализације од доприноса (100,25 одсто од плана). Истовремено, расходи су износили 463,5 милијарди динара што значи да је остварен дефицит од 511 милиона динара. Та разлика је покривена приходима од приватизације којих је било сасвим довољно, тако да је и остало 3,73 милијарде динара за покривање евентуалног овогодишњег дефицита – објаснио је Иван Мимић.

Буџетска средства су у приходима Фонда учествовала са 46 одсто а 51 проценат новца обезбеђен је из редовних доприноса. Већи расходи проузроковани су и повезивањем стажа, али је то Одлука Владе и не могу унапред за то да се планирају средства, јер се унапред и не зна када ће таква одлука бити донета, истакао је Иван Мимић.

На овај начин обезбеђена су средства за дванаест планираних исплата пензија у 2009. години, тако да су све на време обављене, нагласио је Мимић:

– За кориснике пензија из категорије запослених исплаћене су пензије за децембар 2008. и једанаест месеци 2009. године. Бивши само-

сталци примили су пензије за дванаест прошлогодишњих месеци, а пензионисани пољопривредници су примили други део децембарских пензија за 2008. и једанаест и по пензија за 2009. годину – образложио је директор финансијског сектора.

Када је о остварењу прихода од доприноса реч, постоје разлике у уплатама по категоријама осигураника. Наиме, од осигураника из категорије запослених остварени су приходи од доприноса од 215,95 милијарди динара, односно 100,35 одсто у односу на планирани износ. У односу на 2008. годину остварени приходи од доприноса номинално су виши за 3,02 процента. За категорију осигураника са-

мосталних делатности остварени су приходи у износу од 17,10 милијарди динара што је за 2,62 одсто мање у односу на планирани износ и 1,70 одсто номинално више у односу на износ остварен у 2008. години. За категорију осигураника пољопривредника остварени су приходи од доприноса у износу од 2,36 милијарди динара, што је за 14,4 одсто више у односу на планирани износ, док је у односу на 2008. остварено 38,38 одсто прихода више.

Чланови УО усвојили су и Информацију о оствареним приходима од продаје акција, продаје друштвеног капитала и дивиденди који су износили 1,239 милијарди динара.

В. А.

ИЗБОРИ У САМОСТАЛНОМ СИНДИКАТУ ВОЈВОДИНЕ

Синдикалци на мети

Чланови Већа Савеза самосталних синдиката Војводине су на својој конститутивној седници, којом су практично окончани избори у овој синдикалној организацији, именовали четири потпредседника који ће у наредном петогодишњем мандату бити задужени за различите области деловања.

– Драго Ђокић бавиће се уређењем и организационом изградњом Савеза, Јелена Чешљевић одговорна је за унапређење заштите на раду и значајније деловање жена и младих у Синдикату, Томислав Стајић задужен је за друштвене делатности и едукативни рад, а Миланко Бодирога за праћење и развој социјал-

ног дијалога. За новог секретара Већа изабран је Горан Милић – саопштио је медијима обавезе нових потпредседника и секретара ове синдикалне организације, актуелни председник, др Милорад Мијатовић.

Чланови Већа су на седници закључили да је синдикализам данас можда у најтежем положају од свог постојања, јер практично нема правог социјалног дијалога у земљи. Замрзнут је Општи колективни уговор, а неретко се забрањује и рад синдиката који у неким предузећима и не постоје. Ради остваривања радничких права и закаснелих исплата зарађених плата и социјалних доприноса, штрајкови и протести постали су свакодневница, а чланови Синдиката све чешће остају без посла управо због синдикалног ангажовања.

Мирослав Мектеровић

Без умањења трећине пензије?

Изменом Административног споразума у поступку прерачуна пензија при измиривању одштетних захтева убудуће пензије корисника не би биле умањиване за трећину

У Београду су од 20. до 22. априла одржани разговори представника Србије и Босне и Херцеговине у области пензијског и инвалидског осигурања. Делегацију Србије чинили су представници Завода за социјално осигурање и Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, док су делегацију БиХ сачињавали представници фондова за пензијско и инвалидско осигурање Федерације БиХ и Републике Српске, који су истовремено и органи за везу.

У примени Споразума између Савезне Републике Југославије и Босне и Херцеговине о социјалном осигурању има доста проблема и нерешених питања, нарочито зато што су последњи разговори на нивоу државних делегација одржани априла 2005. године у Београду, а на нивоу надлежних носилаца пензијског и инвалидског осигурања две државе децембра исте године у Бијелини.

На разговорима у Београду посебна пажња посвећена је питању поступка прерачуна пензија. Договорено је да се од стране надлежних фондова пензијског и инвалидског осигурања две државе овај поступак у наредном периоду убрза, како би се започети поступци прерачуна окончали у што краћем року. Такође су разматрана и питања везана за измиривање тзв. одштетних захтева између надлежних носилаца осигурања две државе.

Две делегације су размотриле и предложене измену Административног споразума за спровођење Споразума између Савезне Републике Југославије и Босне и Херцеговине о социјалном осигурању, којом се предвиђа да се у поступку прерачуна пензија, при измиривању одштетних захтева због преплаћених износа пензија, убудуће то не чини умањивањем до трећине од пензије корисника, већ да се одштетни захтеви намирују само до висине

не заосталих давања. Имајући у виду да постоји сагласност обе стране да дође до измена Административног споразума, очекује се да у најскорије време надлежни министри две државе потпишу измене овог споразума, чиме ће се стећи услови да фондови пензијског и инвалидског осигурања две државе, у поступку прерачуна, престану са умањивањем трећине пензије корисницима.

На разговорима су размењене и информације о променама у законодавствима двеју држава, а размењени су и конкретни случајеви које је потребно разрешити.

Договорено је да се убудуће разговори надлежних органа за везу две државе одржавају најмање једанпут годишње ради ефикаснијег решавања отворених питања и проблема у примени Споразума.

Делегације органа за везу примио је и потпредседник Владе Републике Србије, др Јован Кркобабић.

ДИРЕКЦИЈА ПОКРАЈИНСКОГ ФОНДА ПИО

Испраћај преданог хуманисте

Фиданчо Петровски, доскорашњи радник Дирекције Покрајинског фонда ПИО, опростио се недавно од својих колега, сарадника из Градске организације Црвеног крста, Завода за трансфузију крви Нови Сад, и Клуба 100 који окупља вишеструке даваоце крви. На свечаности уприличеној тим поводом речено је много топлих и благих речи о Фиданчу који је до сада крв даровао 150 пута, дајући пример

и окупљајући у тој живота вредној активности не само колеге из свог окружења, него и из целог Фонда ПИО. О бројним хуманитарним активностима које је иницирао и у њима учествовао, поготово у времену распада земље и егзодуса цивилног становништва, говорили су представници Црвеног крста дарујући му слику Белог анђела.

И. М.

СРЕДСТВА ЗА ПРОЈЕКТЕ СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ

Уз извештај о утрошеним парама

Покрајински секретаријат за социјалну политику и демографију обезбедио је 61 милион и 620 хиљада динара из буџета за финансирање и суфинансирање пројеката из области социјалне политике и демографије у 2010 години. Средства ће бити подељена оним корисницима који су се пријавили на расписане конкурсе објављене током априла ове године.

За финансирање и суфинансирање програма и пројеката удружења грађана у области социјалне политике и демографије предвиђено је да, од укупно 11.520.000 динара, корисницима из области борацко-инвалидске заштите припадне четири милиона динара, из области социјалне политике 4.520.000 динара, а из области демографије три милиона динара.

На конкурс за суфинансирање и финансирање програма и пројеката из области социјалне политике којима се остварују посебни облици социјалне заштите предвиђена су средства за поделу корисницима у укупном износу од 50.100.000 динара.

Од тог износа, установе социјалне заштите добиће 18 милиона динара, удружења грађана 12 милиона и 100 хиљада динара, а корисници који су конкурисали са програмима и пројектима којима се реализују мере и активности установа социјалне заштите за смештај корисника у АП Војводини и унапређење услова њиховог живота добиће укупно 20 милиона динара.

Новка Мојић, покрајински секретар за социјалну политику и демографију, нагласила је на конференцији за новинаре да се неће уважити пријаве корисника који нису у предвиђеном року доставили извештаје о утрошеним средствима добијеним на претходним конкурсима, нарочито због актуелних афера.

Мирослав Мектеровић

Наплата пензија продужена за пет година

Предлогом измена и допуна Закона о добровољним пензијским фондовима, које је урадило Министарство финансија, предвиђено је да се за пет година помери старосна граница за повлачење новца – са 53 на 58 година. Такође, овим Предлогом закона предвиђено је да се члановима фонда износ једнократног повлачења новца ограничи на 30 одсто прикупљених средстава, док ће једнократно повлачење целокупног износа бити омогућено само члановима добровољних пензијских фондова који постану трајно неспособни за рад. Предложеним изменама умањује се и накнада коју чланови фонда плаћају, са два на 1,25 одсто, али тек када укупна имовина свих фондова достигне 0,75 одсто бруто домаћег производа Србије. Према речима Слободана Илића, државног секретара у Министарству финансија, све ове измене су предвиђене да би се дестимулисало повлачење средстава из добровољних пензијских фондова и да би се старосна граница ускладила са планираним изменама Закона о пензијском и инвалидском осигурању. Предлог Закона биће упућен Скупштини крајем априла а његово усвајање очекује се током лета.

Београдски маратон

Овогодишњи Београдски маратон, 23. по реду, одржан је у недељу, 18. априла, са нешто мањим бројем атлетичара од очекиваног, због познатих проблема са отказаним авионским летовима. Без обзира на то, и овај маратон са 249 учесника био је на нивоу реномеа најпрестижније спортске манифестације код нас.

Кенијски тркачи, који ове сезоне владају маратонским стазама, заузели су седам првих места, а најбољи међу њима био је Џонстон Кибет Маијо. И најбоља маратонка – Хелен Вањику Муго стигла је из Кеније, а наша Оливера Јевтић забележила је седму победу у полумаратону. Пет минута након старта маратона и полумаратона кренула је, као и сваке године, Трка задовољства у којој су хиљаде рекреативаца својим учешћем послалали у свет најлешу слику Београда. Промо-тер овогодишњег маратона био је чувени пољски спринтер, Маријан Вороњин.

Да подсетимо, први Београдски маратон одржан је 8. маја 1988. године на иницијативу Ђока Вјештице, новинара Студија Б, а све је почело као идеја групе ентузијаста да се обнови трка која се почетком двадесетог века трчала од Обреновца до Београда.

Премијера филма „Као рани мраз“

Поводом новосадске и београдске премијере филма Ђорђа Балашевића „Као рани мраз“, снимљеног по познатој балади о Васи Ладачком, одржана је средином априла промотивна конференција за новинаре у холу зграде Владе АП Војводине. Том приликом присутнима су се обратили Милорад Ђурић, покрајински секретар за културу, затим комплетни аутор Ђорђе Балашевић и неколико

протагониста филма: Мира Бањац, Војин Ђетковић, Јована Балашевић и Данијел Ковачевић.

Економисти најтраженији

На Сајму запошљавања, одржаном средином априла у Западном холу новосадског СПЕНС-а, више од тридесет послодавца понудило је незапосленима са евиденције Националне службе запошљавања преко 270 слободних радних места.

Највише су били тражени радници економске, комерцијалне, трговачке, правне, машинске, електротехничке, дрвопрерађивачке, технолошке, прехранбене и угоститељске струке, а посао су могли пронаћи и информатичари, дизајнери, архитекте, професори српског језика, дефектолози, социјални радници, војници, заваривачи, месари, возачи и физички радници.

Према статистичким подацима, у прошлој години је око 10.000 људи у Србији почело да ради захваљујући сајмовима запошљавања, а у Војводини је тако пронашло посао око 3.000 незапослених.

Дејан Јовановић, директор НСЗ Србије, изјавио је на сајму у Новом Саду да држава жели да послодавцима олакша и тиме што смањује непотребну администрацију приликом пријављивања нових радника, јер ће све убудуће обављати само на једном шалтеру.

Пунто у Африци

Компанија Фиат аутомобили Србија извезла је први контингент од 220 аутомобила пунто класик у Египат и Мароко. У току су преговори око дефинисања сличних уговора и са другим увозницима у северној Африци.

У Фиатовој фабрици за склапање возила пунто у Крагујевцу у току је проширење производних линија, а од 4. до 7. маја биће обустављена производња како би се омогућило подизање крова у неким халама.

Ниже основице осигурања

Грађани који сами плаћају допринос за пензије од уплате за мај плаћаће по новим основицама осигурања које су за 4,57 одсто ниже од досадашњих (због усклађивања са кретањем зарада у претходном кварталу).

Грађани могу да се одреде за једну од 13 основица осигурања, независно од стручне спреме коју имају. По Закону о доприносима за обавезно социјално осигурање, најнижа основица износи 35 одсто просечне републичке зараде из претходног тромесечја, што је 15.509 динара, а највиша пет просечних плата, односно 221.560 динара.

Допринос за пензијско-инвалидско осигурање износи 22 одсто, што значи да ће се месечни издатак за грађане који сами плаћају кретати у распону од 3.411,98 до 48.743,20 динара. Ови износи примењиваће се за уплате за мај, јун и јул месец ове године.

Исплата пензија

Исплата другог дела фебруарског чека пензионерима из категорије запослених почела је 24. априла.

Бившим пољопривредницима други део за март исплаћује се од 20. априла, док су пензионисаним војним лицима припадности за други део марта исплаћене 21. априла.

Зараде незнатно повећане

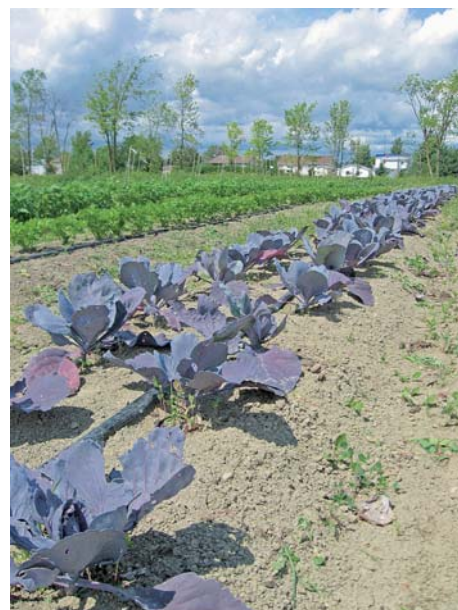
Просечна бруто зарада, исплаћена у марту, износи 46.457 динара динара, саопштио је Републички завод за статистику, што је номинално 3,5 а реално 2,4 одсто више од просека исплаћеног у фебруару.

Нето зарада, без пореза и доприноса, у марту износи 33.508 динара и номинално је већа за 3,6 а реално за 2,5 одсто од фебруарске нето плате.

Казне због незапошљавања инвалида

Када 23. маја почне примена Закона о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом, очекује се да би знатно већи број инвалида него до сада могао да нађе ухљебљење. Наиме, процењује се да ће, уколико се буде поштовао квотни систем утврђен у закону, а према коме све фирме са више од 20 радника имају обавезу да запосле по једну особу са инвалидитетом, а потом на сваких наредних 49 запослених по још једну, на тај начин посао добити око 37.000 лица. За послодавце који не буду поштовали квотни систем и не буду запослили инвалидну особу предвиђене су новчане казне.

Процењује се да у Србији живи око 800.000 особа са инвалидитетом. Њих 160.000 је у радном узрасту, а свега 21.000 запослено.

Захтеви за регрес у два термина

По основу Уредбе о регресирању репроматеријала за ратарске и повртарске културе у 2010. години, пољопривредни произвођачи који су у периоду од 1. фебруара до 15. априла обновили регистрацију породичног пољопривредног газдинства, моћи ће у Управи за трезор где су регистровали газдинство да поднесу захтев за регресирање репроматеријала. Захтеви ће се подносити у два термина – први је од 1. маја до 30. јуна, а други од 1. до 30. септембра 2010. године.

Један од основних услова за остваривање регреса је да пољопривредници измире обавезе према Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање у висини износа за 2009. годину (осим подносилаца са подручја Косова и Метохије и подручја са отежаним условима рада у пољопривреди – маргинална подручја за површине до 5 ha). То је неопходно да учине до 30. априла, када је последњи рок ако желе да остваре субвенције Министарства пољопривреде.

На 34. месту у Европи

Са 329 евра (32.336 динара), колико је износила просечна плата у фебруару, Срби су по куповној моћи на 34. месту у Европи, чак иза Црногораца. Како подаци говоре, највећа куповна моћ је у београдским општинама Савски венац и Стари Град где је за годишње трошење просечном грађанину на располагању 4.624 евра, док најмање новца за куповину имају житељи Бојника – тек 1.342 евра за годину дана.

ДА ПОДНЕСЕ И ПЕНЗИОНЕРСКИ ЦЕП

Фонд има уговоре са већином бања у Србији о плаћању боравка и лечења на рате, од пензије

Уколико ни по ком основу не спадаате међу оних 10.000 пензионера који ће овог лета бесплатно моћи да иду на бањски опоравак, а одмор и по нека терапија у природном окружењу су вам преко потребни, можда није лоше да знате да постоји варијанта у већини српских бања да боравак можете да платите на више месечних рата и то тако што ће се оне одбијати од пензије. Фонд за пензијско и инвалидско осигурање склопио је уговоре са више од двадесет бања које пензионерима омогућавају да одмор плате на шест месечних рата. Уколико сте заинтересовани за овакав вид одмора и опоравка, ваше је да одаберете бању која вам одговара и позовете

Прво одмор, па плаћање на рате

их ради договора о термину у ком бисте тамо боравили, терапијама које бисте користили и, од понуђеног, одаберете хотел и собу чија вам је цена најприступачнија. Из бање ће на вашу кућну адресу стићи образац који треба оверити у матичној филијали Фонда (преко које примате пензију) и послати у одабрано лечилиште. Онда мирно сачекате дан када вам почиње одмор и приликом пријаве на рецепцију хотела у одмаралишту, уз личну карту и здравствену књижицу, приложите и последњи чек од пензије. Следећих десет дана ваше је да се опустите, одмарате и уживате у свему што та бања може да

вам понуди – одговарајуће терапије, купке, шетње...

Беодан или пансион

Цене у бањама са којима је Фонд склопио уговоре о плаћању на рате углавном се односе на такозвани беодан, што значи пун пансион са три obroка дневно, ноћење у двокреветној соби, уз све врсте терапија које бања нуди. Могуће је уплатити и само пун пансион, без терапија али, како како кажу у свим лечилиштима, људи углавном воле да, када су већ у бањи, искористе све могућности које им се нуде. Наравно да се терапије, уколико су потребне, договарају са бањским

лекаром који, после прегледа и евентуалних анализа, саветује шта је коме потребно од лечења, односно шта коме највише одговара.

– Код нас у Сокобањи то су углавном инхалације, купке, а људи обично бирају бању према одређеним здравственим проблемима које имају, па зато и млађи, а пензионери поготово, чешће уплаћују боравак на бази беодана, а не пансиона. Иначе, пун пансион код нас кошта од 2.150, а беодан од 2.350 динара. Пензионери су упознати с тим да могу одмор да плате на рате, конкретно код нас на шест месеци. И ми посаветујемо људе када се јаве, предочимо им ову могућност ако не знају, па ће их очигледно бити све више – сматра Драгиша Вулић из Службе маркетинга Специјалне болнице за лечење и рехабилитацију плућних болести у Сокобањи.

Слично говоре и у другим бањама. У Заводу за превенцију, лечење и рехабилитацију болести крви „Ивањица“ у Ивањици, цена беодана је

Уколико желите да користите одмор уз могућност плаћања на рате које се одбијају од пензије, први корак је ваш – морате позвати бању и одмаралиште са којима Фонд ПИО има уговор. Да бисмо вам олакшали, дајемо списак са потребним телефонима:

1.	„Планинка“, Куршумлија, Пролом бања	027-381-344
2.	„Боро Шкорић“, Бања Бадања	015-863-190
3.	Завод за специјализовану рехабилитацију „Агенс“, Матарушка бања	036-412-124
4.	Завод за превенцију, лечење и рехабилитацију болести крви „Ивањица“, Ивањица	032-662-261
5.	Завод за рехабилитацију „Бања Јунаковић“, Апатин	025-772-311
6.	Специјална болница за рехабилитацију „Бања Ковиљача“, Бања Ковиљача	015-818-270
7.	Здравствена установа за специјализовану рехабилитацију „Врело“, Бујановачка бања	017-653-459
8.	Завод за специјализовану рехабилитацију „Бања Кањижа“, Кањижа	024-874-445
9.	Специјална болница за ортопедска, коштано-зглобна и дегенеративна обољења, Рибарска бања	037-865-270
10.	Специјална болница за неуролошка обољења „Др Боривоје Ђватић“, Стари Сланкамен	022-591-127
11.	Завод за превенцију, лечење и рехабилитацију кардиоваскуларних обољења „Златар“, Нова Варош	033-61-777
14.	Институт за рехабилитацију „Селтерс“, Младеновац	011-8236-898
15.	Институт „Радон“, Нишка бања	018-502-046
16.	Специјална болница „Меркур“, Врњачка Бања	036-611-147
17.	Завод за специјализовану рехабилитацију дегенеративног реуматизма „Врањска бања“, Врањска бања	017-546-284
18.	Специјална болница „Русанда“, Меленци	023-731-050
19.	Специјална болница за лечење мишићних болести „Новопазарска бања“, Нови Пазар	020-371-559
20.	Специјална болница за лечење и рехабилитацију плућних болести, Сокобања	018-830-144
21.	Завод за рехабилитацију „Пролом бања“, Пролом бања	027-88-022

2.053 динара, каже Зорица Танкосић, руководилац службе маркетинга у Заводу:

– Код нас постоји могућност плаћања на шест месечних или дванаест полумесечних рата, које се одбијају од пензије – од сваког дела по пола рате, или цела од једног дела, како коме одговара. Долазиле су нам прошле године и организоване групе пензионера и они углавном желе и све терапије које им бања пружа, а лекар одобри. Поступак је као и у другим бањама: заинтересовани позове, договоримо термин, пошаљемо обрасце које овери у матичној филијали Фонда и уговореног дана дође са личној картом и пензијским чеком. Током боравка ми одрадио рачун, тако да отплата практично почиње по повратку из бање, каже Зорица Танкосић.

Негде и уз попуст

У Матарушкој бањи беодан износи 2.700 динара уз отплату на шест рата.

– Код нас се углавном лече реуматска и неуролошка обољења, као и посттрауматска стања. У цену су урачунати преглед лекара и све неопходне терапије, а пензионери треба да позову да договоримо термин, и када дођу да понесу

са собом личну карту, здравствену књижицу и последњи чек од пензије. Овде им направимо обрачун и пошаљемо филијали Фонда којој припадају, а по повратку из бање почињу да отплаћују боравак и лечење – објашњава др Горан Костић, начелник у Заводу „Агенс“ у Матарушкој Бањи.

У Бањи Бадањи још кратко време (до почетка пуне сезоне) уз уплаћених десет дана боравка и лечења пет се добија гратис. Цена је 2.250 динара за беодан и то подразумева преглед лекара и купања, док се остале терапије (подводна или ручна масажа) посебно плаћају.

Пензионери су, према подацима које смо добили од запослених у бањама, али и у ди-

рекцији РФ ПИО, најзаинтересованији за боравак у Пролом бањи тако да и овог пролећа већ увелико зову и резервишу места за одмор који ће платити на рате, од пензије, каже Владимир Бранковић, референт:

– Ми пензионерима дајемо, поред могућности плаћања на шест рата, и десет одсто попушта. Цене пансионна се крећу, регуларно, без попушта, 2.100 динара дневно до 1. маја, а 2.300 после 1. маја, што подразумева три obroка дневно, лекарски преглед и контроле. Беодан смо ове године поделили на беодан плус, који је 600 динара скупљи од основне цене, и беодан екстра за који треба доплатити 800 динара. Значи, ово су пуне цене на које

пензионери имају десет одсто попушта и могућност плаћања на рате. Ово је, наравно, за лежај у двокреветној соби са купатилом, док онај ко желе да буде сам у соби или у апарману са телевизором, климом, мора да рачуна да ће то скупље платити – подсећа Владимир Бранковић.

Једина туристичка агенција која организује одмор у бањама за пензионере је „Рекреатурс“, који у понуди има већину бања у Србији, уз више могућности плаћања на рате: кредитним картицама, чековима или преко Удружења пензионера и РФ ПИО, одбијањем од пензије. У овој агенцији пензионерима се у објектима „Рекреатурса“ у Чању, Рафаиловићима код Бечића, на Златару, Копаонику, у Ивањици и на Сребрном језеру, одобрава попуст од 10 одсто. Цене за боравак на мору крећу се од 2.100 у вансезони до 3.000 динара у сезони по особи дневно, за лежај у двокреветној соби. Резервације и уплата се могу извршити у „Рекреатурсу“ у свим већим градовима у Србији. Да би одмор платили на рате, пензионери треба са собом да понесу личну карту и последњи чек од пензије.

Весна Анастасијевић

ОБЈАВЉЕН ПРАВОПИСНИ РЕЧНИК СРПСКОГА ЈЕЗИКА

Бисер језичке културе

Др Милан Шипка, творац првог српског стандарднојезичког приручника у последњих стотину година, нагласио је приликом промоције Правописног речника, која је средином априла одржана у холу зграде Владе Војводине, да је он намењена свим заинтересованим корисницима, као и изворним говорницима српског језика.

– Пре свега, намењен је онима који су по својој професији дужни да говоре и пишу правилно: новинарима, спикерима, преводиоцима, васпитачима, лекторима, службеницима у администрацији, глумцима, културним и јавним радници-

Правописни речник др Милана Шипке, који је разрешио многе језичке недоумице, равноправно третира екавицу и ијекавицу

др Милан Шипка

ма, укључујући ту и политичаре, као и онима који друге подучавају како ваља говорити и писати (дакле, наставницима српског језика у основним и средњим школама). Затим и онима који се спремају за позив наставника матерњег језика (студентима учитељских, педагошких, филолошких и филозофских факултета на српском говорном простору у целини), али и свима другима који желе да усаврше своје језичко знање и своју језичку културу подигну на виши ниво – препознао је прецизно Милан Шипка оне који ће „Правописни речник српског језика са правописно-граматичким саветником“ највише и најчешће употребљавати.

Према његовим речима, и садржај објављеног приручника је прилагођен поменутој намени. У њему нема речи и облика који не припадају српском језичком стандарду, нема непотребног српско-хрватског дублетизма, затим, баласта властитих архаизама, мање познатих дијалектизама, жаргонизама, уско стручне терминологије, али ни српских речи које

су у свакодневној употреби а изговарају се без грешке.

С друге стране, обухваћене су речи које се у српском језику користе у дијалекатски и национално различитим срединама (Србији, Босни и Херцеговини, Црној Гори и Хрватској) и које, иако су разнолике и делимично се некад подударују с другим сродним језичким стандардима, ипак припадају српском стандардном језику. Примера ради, као равноправни дублети дате су различите речи и облици као што су: спанаћ и шпинат, пасуљ и грах, шаргарепа и мрква, срећан и сретан итд., дакле, корисници Речника могу бирати и употребљавати онај израз, реч, или облик који одговара њиховом језичком осећању, или је уобичајен у средини у којој живе. Такође, могу писати и говорити српским екавским или ијекавским стандардним изговором, свеједно.

Основна сврха овог Речника је и да информише кориснике о правописној, граматичкој и акценатској правилности у оквиру српског језичког стандарда и да

упозори на бројне грешке које се у вези са тим јављају у пракси. Таквих информација и упута на правилне, или упозорења на неправилне облике и акценте, има на око 8.000 у овој књизи.

Иван Клајн, академик и наш врсни стручњак за језик, „зачинио“ је дугогодишње партнерство са др Миланом Шипком – кроз заједнички рад на неким претходним речницима, пружајући му подршку и помоћ током писања овог ауторски самосталног дела. А треба знати да је то тежак, вишегодишњи посао са дневним радним временом од око 10-12 сати. Но, Иван Клајн сматра да се ова „жртва“ исплатила, јер смо добили речник који је попунио вишедеценијске празнине настале услед недостатка акценатског речника, као и оне на пољу нормативне граматике, такође, у недостатку ортоепског приручника. Његова оцена је да ће овај Речник користити сви они којима је важно да речи свог матерњег језика пишу и изговарају по правилима језичког стандарда.

Јован Ђирилов, наш познати драматург и лигвиста, и сарадник приликом писања Речника, сматра да је значај ове књиге и у томе што је разрешила многе језичке недоумице, нарочито када су у питању језички дублети, али и у томе што равноправно третира екавицу и ијекавицу.

И мада су на промоцији Речника изречене оцене да је ова књига о језику камен темељац српске културе и српског идентитета у деценијама које су пред нама, већина присутних изразила је очекивање да Милан Шипка, како то у овом послу бива, припреми у наредном периоду и нова допуњена издања свога дела.

Мирослав Мектеровић

Пролетери свих земаља, уозбиљите се!

Роштиљање уз хладно пиво на неком од популарних излетишта нема много везе са обележавањем Првог маја посвећеног чикашким жртвама (1886), али је традиција која, вероватно, неће бити изневерена ни ове године

У више од 150 држава света и ове године ће се обележити, а у неким земљама и званично прославити Први мај – Међународни празник рада. И мада наша држава није званично одустала од вишедесетогодишње традиције званичне прославе Првог маја, утисак је да више и не покушавамо да га позиционирамо у друштвени контекст већ се само спорадично помиње повод празника који се углавном своди на продужени викенд. Тако је за очекивати да ће, упркос економској кризи и ако време буде лепо, 1. мај бити дан за уранак, породични одмор, роштиљ и дружење на популарним излетиштима. Следећи досадашњу праксу, могуће је очекивати да овај дан буде обележен (према досадашњим најавама) и синдикалним прогласима, акцијама и протестним шетњама, полагањем венца на споменике бораца за радничка права итд., од стране разних организација и удружења.

Прва прослава 1894. године

Прихватајући одлуку Првог конгреса II Интернационале (1889) да 1. мај буде заједнички празник свих земаља на којем радничка класа треба да манифестује јединство својих захтева и своју класну солидарност, Србија је први пут 1894. године организовала његову прославу, и наставила да га обележава до данас.

Подсећања ради, историјат овог празновања сеже до 1884. године када су амерички синдикати, инспирисани победом својих канадских другова, захтевали доношење закона којим би се установило максимално радно време од осам часова. Закон је требало да се донесе до 1. маја 1886. године, а како се то није догодило, дошло је до великог штрајка – изласка стотина хиљада америчких радника на улице Чикага. Прва два дана штрајка протекла су релативно мирно, али је 3. маја у Мек Кормик Риперу дошло до сукоба између радника, чланова синдиката који су били спречени да дођу на посао, и оних који нису припадали синдикату а које је Мек

Кормик запослио уместо њих. Умешала се полиција и четворица радника су убијена а велики број њих је био повређен. Огорчена таквом интервенцијом полиције група анархиста, предвођена Августом Спајсом и Албертом Парсонсом, позвала је раднике да се и сами наоружају. Три хиљаде радника, који су намеравали да се супроставе наоружаној полицији на тргу Хејмаркет у Чикагу, није се чинило као нека сила, али након што је једна бомба експлодирала и убила 7 а ранила 61 полицајца (сматра се да је то учинио један полицајски провокатор), дошло је до великих сукоба. Осморица демонстраната су осуђена, четворица од њих погубљена, а међу њима Парсонс и Спајс, чију је погребну поворку испратило 250.000 радника и грађана Чикага.

Утицај идеологије

Од тога дана Први мај се у многим земљама света обележава у спомен настраданима на Хејмаркету. Након Октобарске револуције, Први мај је постао државни празник најпре у СССР-у, а потом и у другим комунистичким и социјалистичким земљама, а као државни празник установила га је и Хитлерова Немачка. Настojeћи да овом празнику одузме секуларни карактер, Католичка црква је први дан маја прогласила Даном Св. Јосифа радника, а због комунистичке конотације раднички покрет се у Сједињеним Америчким Државама одре-

као 1. маја и као празник рада слави се први понедељак у септембру.

Пролетери свих земаља, уједините се, слоган Међународног дана рада установљен пре много година, који указује на потребу уједињености, солидарности и заједништва радничке класе у заштити својих права, у временима економске кризе као да је изгубио на значају и поштовању уместо да буде обрнуто. Код нас у времену транзиције, са новим послодавцима, неретко долази до непоштовања и прерасподеле формуле 8x8x8 (осам сати рада, осам сати спавања и осам сати одмора), јер је радно време често много дуже од утврђеног, те можемо рећи да ни у 21. веку још у потпуности није испоштовано оно за шта су се борили и гинули радници Чикага. Сем тога, и поред законима утврђених радничких права, у пракси су она све угроженија, па позивање на слоган о пролетерском уједињавању поприма призив горке ироније, јер роштиљање уз хладно пиво на неком од популарних излетишта или бирање туристичких дестинација за одлазак на краћи првомајски одмор нема много везе са сећањем на Хејмаркетове жртве. И зато не би требало да чуди што је слоган „Пролетери свих земаља, уједините се“ у СМС порукама замењен духовитим афоризмом – „Пролетери свих земаља, уозбиљите се“! Ако занемаримо дозу хумора, афоризам се може сматрати озбиљним и примерним датум тренутку.

Миланка Иванчајић

НОВИ САД

Кутак за децу улице

Није лако бити дете у свету одраслих, а у свету сиромашних одраслих веома је тешко. То најбоље знају малишани који су принуђени да привређују. Виђамо их свакодневно на већим раскрсницама у близини семафора како возачима нуде прање стакала на аутомобилима, или једноставно просе. Најчешће обучени и обувени у нескладу с временским приликама, боре се за какав – такав динар који ће понети кући, или одраслица који негде у близини мотре на њих.

За такву и децу која живе у лошим околностима, Екуменска хуманитарна организација покренула је Дневни центар, популарно назван Свратиште. Од кад је, 23. фебруара, отворио своја врата, овај кутак на Булевару ослобођења бр. 28 из дана у дан броји све више деце која ту навраћају.

Пауза од посла

Психолог Светлана Марковић, иначе супервизор на овом пројекту, описује како су децу упознавали са отварањем Свратишта:

– Док смо припремали Дневни центар, наши “теренци” су ишли на места где је било највише ове деце, упознавали се с њима, причали о свему, па и о томе да се припрема овај кутак, и позвали их да дођу у договорени дан. За ова два месеца имамо око 40 регистрованих посетилаца, од чега их је 20 сталних. Свратиште ради од 9 до 16 часова. Деца дођу ујутро на

Деца долазе на доручак

доручак, па иду на свој посао. Наврате касније и на ручак, или да се поиграју. Неки желе да их научимо да пишу, па да ставе своје име на цртеж. Многи се окупају и пресвуку у чисто, а своју гардеробу оставе на прање. О томе и о исхрани брине наша домаћица Елизабета.

У Дневном центру је сваког дана присутно троје запослених, а најчешће дође и бар један волонтер.

– Једном недељно долазе правник, социјални радник и педијатар. Наша намера је да их увежемо са институцијама, где могу да остваре нека основна права, попут здравствене заштите. Јуче смо двоје деце водили код зубара, данас водим једног момка код лекара – каже Светлана.

Треба им много више

У великом дневном боравку столови на којима се једе, црта, пише и играју друштвене игре. Зидови украшени цртежима. Деца долазе у свако доба – не узимају паузу сви у исто време. Навраћају и теренци. Договарају се са Николом Црнићем, кога деца сматрају главним јер је по цео дан са њима. Он је психолог приправник у Екуменској хуманитарној организацији, са дугим и разноврсним волонтерским искуством.

– Дајем им љубав, љубав ми се враћа – смешка се овај кршни момак, који са тим малишанима не гради однос страхопоштовања, него обостраног поштовања. Циљ нам је да помогнемо овој деци, па уско сарађујемо са Центром за интеграцију младих у Београду и Центром за помоћ деци у Нишу који раде исто ово. Највише је ромске популације, али нису само Роми. Нама је у свему битно да ли је неко на улици а не које је националности, и да се овај пројекат даље развија у правцу целодневног, па и ноћног рада, јер су и потребе деце сталне. Имамо много планова и идеја за

Светлана Марковић

рад с нашом децом, али полако. Биће ту и вршњачких едукација о хигијени и здрављу, разних курсева и креативно испуњеног времена – оптимиста је Никола.

Новом Саду и овој деци већ је дуго био потребан овакав центар. Одрастање није лако ни у нормалним условима, акамоли деца која цео живот проводе на улици. Омладина ЈАЗАС-а је помогла, град је обезбедио простор, донатори дају пецива за дечије оброке, а можда ће из кухиње “Радосно детињство” стизати и кувани ручак. Грађани доносе гардеробу и обућу, а добро би дошле и друштвене игре, материјал за цртање и нешто веша. И покоји осмех свих који су имали срећу да не буду деца улице.

Ика Митровић

Никола Црнић (стоји)

Преквалификација стално запослених

Недавним истраживањем у оквиру Националне службе за запошљавање утврђено је да је око 200.000 људи, који су услед транзиције и процеса приватизације остали без посла, ново запослење пронашло у малим и средњим предузећима. Држава, стога, кроз више актуелних конкурса, покушава да помогне приватном сектору да запосли што више нових радника.

Један део финансијске помоћи за те намене пружа им кроз конкурсе НСЗ (за samozapošljavanje, за субвенционисану обуку радника за потребе послодавца, јавне радове ...), затим разним републичким (старт-ап кредити, запошљавање приправника "Прва шанса"...), и покрајинским мерама и фондовима (samozapošljavanje, запошљавање приправника, јавни радови итд.), опет у сарадњи са НСЗ.

Према речима Владимира Срдића, директора Покрајинске службе за запошљавање, и у прошлој и у овој години субвенције НСЗ за samozapošljavanje и ново запошљавање изазвале су велико интересовање незапослених и у Републици и у покрајини. Рецимо, на овогодишњем конкурс за samozapošljavanje досад је поднето 996 захтева за субвенцију државе за отварање фирми у Војводини, а 350 подносиоца су жене. На конкурс за samozapošljavanje Рома пријавило се 22 кандидата, док је на конкурс за пријем приправника у приватном сектору већ пристигло 1.705 захтева.

Синиша Надбантић, директор новосадске Филијале НСЗ, каже да је у Јужнобачком округу прошле године отворено 759 малих предузећа и радњи производне и услужне делатности, и очекује да ти послодавци у наредним годинама, отварањем нових радних места, побољшају стопу запослености у овом округу.

С друге стране, и газде имају своје критеријуме када преузимају раднике са евиденције Националне службе запошљавања. Они углавном очекују да нови радници поседују: поузданост, тачност, предузимљивост, позитиван став, способност тимског рада, флексибилност, креативност, мотивисаност за учење и напредовање у струци, способност испуњења наложених задатака. Сматрају, такође, да им је то познато, па и не спроводе тренинг програме. Али, приватни послодавци очекују и помоћ државе за решавање неких специфичних проблема у вези са ангаовањем радне снаге са евиденције НСЗ.

Драган Станојевић, власник кафе-посластичарнице у Новом Саду, тврди да, када се појави повећана, сезонска тражња за тим услугама у летњим месецима, не успева да пронађе одговарајућу квалификовану и стручну радну снагу са евиденције НСЗ. Сматра да би држава требало да помогне и стимулише оспособљавање и запошљавање сезонске радне снаге у делатностима у којима је то потребно, и каже да је спреман да појединим радницима, који се докажу на

оваквим радним местима, понуди и трајно „ухлебље“.

И Нада Врбица, правница у једној успешној новосадској приватној фирми која запошљава 243 радника, очекује помоћ државе у стручном оспособљавању (углавном због нових технологија) постојећих, затечених радника, које су углавном запослили кроз конкурсе НСЗ и задовољни су њиховим радом, како их не би поново као технолошке вишкове враћали на биро рада. Поједине фирме спремне су да држави за програм преквалификације и доквалификације радника за занимања која су им потребна уступе и своје опремљене радионице.

Из Покрајинског секретаријата за рад и запошљавање најављују да су спремни да остваре своје раније пројекте када је у питању стимулисање сезонског запошљавања радника, наравно са мањим средствима него код мера за трајније запошљавање, и да оснују Покрајински центар за обуку и преквалификацију запослених, када се стабилизује економска ситуација.

Мирослав Мектеровић

Недавно је у Београду одржан 16. сајам запошљавања Career days, док је сајам у Новом Саду отказан због малог броја заинтересованих послодавца. Career days ће се одржати и у Нишу 4. и 5. маја.

Само у протеклих пет година Career days је посетило 50.000 људи, а више од 250 најуспешнијих компанија понудило је запослење младима који су тек завршили факултет или су при крају студија. Већ 15 година AIESEC, међународна студентска организација присутна на 1.700 универзитета у 107 земаља, успешно организује ове сајмове запошљавања.

Према речима организатора у Србији је тренутно 200.000 младих без посла, а управо на оваквим сајмовима они могу на једном месту да дођу у директан контакт са послодавцима и тако нађу посао. Николе Херака, сарадник у тиму за односе с јавношћу Career days, рекао нам је да је ове године само на Београдском сајму било 7.000 посетилаца и да је око 150

слободних радних места понудило 37 компанија. Осим радних места у понуди су биле и професионалне праксе које су привукле пажњу великог броја дипломаца. Општи је утисак, каже наш саговорник, да су заинтересовани били задовољни понудом послова и квалитетом компанија које су учествовале на сајму, али и да су послодавци задовољни кандидатима који су их контактирали. На овом сајму најтраженији су били сарадници и менаџери за људске ресурсе, агенти продаје и оператери у контакт центру. Према мишљењу посетилаца најпожељније компаније за будуће запослење су: Coca-cola, Вип, Теленор, KPMG, Erns & Young...

Један од партнера Career days било је и Министарство економије и регионалног развоја, а Влада Србије ће и у будуће наставити да подржава сајмове јер су они један од најуспешнијих начина да се нађу посао.

Александра Станков-Мијатовић

КОД МИРЈАНЕ МАРКОВИЋ

Покренимо нити – додајмо лепоту животу

Ко се, од људи при крају радног века, није запитао чиме ће, кад пензија закуца на врата, испунити дане који долазе? Доколица је добра и потребна у сваком периоду живљења, али не може бити стил живота. Бар не онима који су на рад свикли још од младалачких дана, попут Мирјане Марковић, коју су сличне мисли опседале пре четврт века.

Тада је још била редовни професор на Факултету техничких наука у Новом Саду, где је провела готово цео радни век учећи генерације студената електротехнике електричним мерењима.

Рођена 1928. године у Новом Саду, имала је „срећу“ да јој рат удеси средњошколске дане. Отац, професор математике, склонио је супругу и троје деце у Шабац, а Мирјана је, као одличан ђак и математичар, давала часове и помагала породици да преживи.

Први хонорар је био у натура – метар дрва, смешка се наша домаћица присећајући се тог времена у коме је научила да свако знање има велику вредност, али још већу ако се преноси другима.

И мада није студирала математику (да попут оца не би јела понекад горки просветарски хлеб) није јој било дато да буде инжењер електротехнике у привреди, бар не задуго. Након пет година рада на телекомуникацијама у Пошти, изабрала је да предаје ученицима техничких школа које су крајем педесетих отворане у Новом Саду, да би 1962. године прешла на Машински факултет, за асистента, а касније постала и професор електротехнике. После су формиран и други одсеци и нови факултети, сваке године тизали нови студенти, који-

ма је Мирјана преносила знања све до пре двадесетак година, када се пензионисала.

Разбој са тавана

– Често смо – прича Мирјана – одлазили у родно село мог оца, у Мартинце у Срему. Тамо је живела моја стрина, вилпрена сељанка, која је много волела ручне радове. Још као студент научила сам од ње да

штрикам чарапе и јакне, али је у њој, као и у многим женама те генерације, остала љубав према ткању. Тако је лепо причала о том времену кад је ткала, мада је то, у том добу, долазило као још неки посао – после свих осталих. То је баш онако као што народна песма каже: „Подој жено дете, па чук-чук уз разбој; помузи жено краву, па чук-чук

уз разбој; помети жено кућу, па чук-чук уз разбој...“ Није народни песник рекао да јој и то буде посао, него је просто рекао, после сам схватила, да се одмори уз тај разбој, уз то чук-чук. И заиста је то у женама тог доба остало као нешто лепо; оне су нешто стварале, оне су ту себе осетиле, и та нека љубав, ето, прешла је и на мене. Стрина је, сва сретна због мог интересовања, скинула с тавана један старински разбој, уз помоћ стрица је оспособљен, и ја сам, под њеним будним оком, почела да ткам – сећа се Мирјана.

– Одувек сам знала да има много ствари којима пензионери могу да се баве, које могу да раде, да реализују свој нови живот у трећем, чак радном веку. Ткање је постало моја преокупација, а не само хоби. За неколико година научила сам много о материјалима, алатима и опреми, старинским техникама ткања, разним врстама преплетаја и

почела да набавља литературу из иностранства, пошто овде, након тражења по музејима и архивима, нисам нашла баш много писаних трагова из нашег поднебља – објашњава ова витална ткаља у трећем добу.

Школа ткања

Након што је постала члан Удружења ликовних уметника примењених уметности и дизајна Војводине основала је Школу ткања, у којој је до сада близу пет стотина девојака, жена које раде, пензионерки и неколико представника мушког рода савладало абецеду овог заната. Основна обука траје 60 сати – три месеца по два дана у недељи. Многи који је заврше купују разбоје и настављају да се баве овим древним занатом, овом уметношћу.

Пре 15 година основано је и Удружење ткаља Новог Сада које је, прича наша домаћица, све до прошле године конкурисало код градских и покрајинских институција власти за средства и одговарајући простор за сталну поставку, уз плаћање закупа. Много је енергије потрошено на мршаве резултате (једном је Извршно веће Војводине припомогло набавку разбоја), а одбијенице уз похвалне речи за њихова постигнућа били су најчешћи одговори. Након што је Музеј Војводине ходник у коме је било 16 разбоја „који су живели“, јер су на њима радили полазници школе, претворио у магацински простор, ткаље су место под сунцем нашле у Отвореном универзитету.

Годишњице рада Школе и Удружења биће обележене великом изложбом која ће, од 25. маја, у новосадском Студију М трајати седам дана.

– Позвали смо бројне школе и удружења ткаља да изложе део својих радова – каже Мирјана – да се на једном месту види изобилје онога што се ради у Србији. Радимо различито и у томе је наше богатство. Моја школа иде на ексклузиву. Радимо одевни текстил (блузе, хаљине, мушке сакое), декоративни

(завесе и простирке) и модне детаље (ешарпе, шалове, торбице). Сматрам да је ткање данас уметност, мада је то одувек и било али се није увек тако гледало; оно данас мора да се пробије као врхунска уметност, као што се у свету пробија и много вреди. Знају и наши људи шта је вредно и лепо, али то углавном не могу да плате – са жаљењем примећује председница Удружења ткаља Нови Сад.

Дуго чекана књига

Мирјана Марковић је, тражећи а не налазећи литературу на српском језику, своје знање и искуство стечено и уз помоћ страних књига и часописа савременог ткања, преточила у први наш уџбеник ове врсте, који је промовисан у Етнографском музеју у Београду пре две године. Захвалност што је недавно и новосадска публика имала задовољство да види књигу „Покренимо нити научимо ткати“, ова врсна учитељица изражава Душанки Марковић, вишем кустосу Музеја града, која је, у оквиру изложбе Вез по писму – писмо по везу, уприличила промоцију књиге и радионице ткања за децу и одрасле.

Осим детаљног упутства за ручно ткање у 13 лекција, фотографија дивних тканина и одевних предмета, те разних врста разбоја и алатки, у књизи су наведене речи

историчара и путописаца из наших, али и далеких крајева који су још од петог века „сретали варварке (словенске жене) како везу шарене боје у бело као снег ручно ткано ланено платно“.

– То богатство које се отима од заборава, многа познанства и пријатељства проистекла због ткања, радост што у овим годинама имам занимање које волим и знање да пренесем другоме, ненадокнадиво је материјалним – новцем, које мени и није потребно. Имам пензију од које могу да живим, породицу и унуке

по својим ткаљама и њиховим рукотворинама, и да не буде више „сеоска забит“ подно Гуче. Волела бих и да се у наше крајеве опет врати свилена буба, јер тим најплементијим предивом кроз ткаљине прсте тече живот сам. Зато се толико и радујем новембру када ћемо у Етнографском музеју у Београду приредити изложбу предмета тканих од чисте свиле – додаје Мирјана Марковић на крају.

„Ручно ткање је прави изазов савременом, брзом темпу и начину живота. Све се у њему одиграва смирено и

са којима сам блиска; имам своје ученице од којих су ме, на срећу, неке и превазишле, и много пријатеља. Волела бих да село Дубац, у коме је недавно основано Удружење ткаља Србије, опет, као што некад беше, постане чувено

лагано. За израду тканина користе се природни материјали. Разбој је и данас, као и у прастара времена, од дрвета и у савреном складу с природом.“ А ону која тка, уводи и у склад са самом собом.

Ика Митровић

Жељна обичног

Више од четрдесет година стално календар и сатницу и без обзира

Преко четири деценије Светлана Бојковић је присутна на нашој глумачкој сцени. У импресивној биографији стоји да је одиграла више од 200 улога на театарским сценама, у бројним телевизијским серијама и драмама, филмовима, а током деведесетих била је и председница еснафског удружења – Савеза драмских уметника, борећи се за права својих колега. Током каријере овећана је многим признањима – Октобарском наградом, наградама „Жанка Стокић“, Добричин прстен... Иако је у пензији од 2003. године и даље је веома активна, а ових дана у Подгорици снима филм „Мали Бог љубави“.

– **Од како сте отишли у пензију, не престајете да радите. Глума никако да Вас остави?**

– Да, то је тачно. Очекивала сам да ћу имати мање посла, али радим баш доста. Као и да нисам у пензији!

– **Још док сте били председница Савеза драмских уметника Србије говорили сте да су глумачке пензије веома мале. Чини се да је и даље тако?**

– Тако је. Држава јесте нешто учинила доделивши националне пензије истакнутим уметницима, одвојила је извесну суму новца која ће се временом истопити, с обзиром на раст цена. Али, може се рећи да су глумачке пензије изузетно мале, као и плате уосталом.

– **Око тих националних пензија било је доста полемике у јавности?**

– Када је донета одлука о додели националних пензија и установљена комисија која је одлучивала ко ће их добити, требало је јавно обелоданити критеријуме и онда би људи знали да ли да је очекују или не. Али, у старту је направљена грешка.

– **Као председница Савеза драмских уметника борили сте се за права**

свих својих колега, не само оних у пензији. Са ове временске дистанце, дали сматрате да је то била борба против ветрењача, или сте ипак успели нешто да урадите?

– У оно време било је помака. Али, знате то је нешто што треба стално да се ради. Та борба мора бити без предаха јер увек вребају разне ствари које уништавају дигнитет наше професије, па и само позориште.

– **Током каријере били сте члан два велика ансамбла, Југословенског драмског и Народног позоришта. Али, 1993. године постали сте слободан уметник. Колико такав статус носи неизвесност за уметника?**

– У време када сам ја постала слободан уметник, за мене то није носило неизвесност зато што сам већ имала изграђено име. При том тада није постојао овај накарадни закон, који је донет пре четири године, а по коме су слободни уметници изједначени са малим привредницима и таксистима, и држава им не плаћа доприносе, већ то морају сами. Уметник треба себе да третира као предузеће. Које предузеће? Његов организам. Зар је то фирма?! Мислим да је учињена велика неправда и бунила сам се против тога колико сам могла. Од тада је врло рискантно отићи у слободне уметнике. Имамо још један огроман проблем – све је мање радних места и млади људи се све теже запошљавају у позоришту. Чак и да десетак људи оде у пензију, то не зна-

чи да ће млади доћи на њихова радна места. Врло је гадно време.

– **Често сте критиковали власт, превасходно због односа према култури. Дали је и данас култура „последња рупа на свирали“?**

– Апсолутно, и све је горе. Ево, сада се захтева да се у институцијама културе отпусти одређен број људи, а при том опет нису установљени критеријуми на основу којих се отпуштају. Зашто држава не отпусти свој енормни чиновнички апарат, јер они имају много веће плате од људи у позоришту. Ако ће да уштеде на култури, 'алал им вера!

– **Како објаснити да се глума разликује од чиновничког посла?**

– Политичарима не можете ништа да објасните пошто су обузети згртањем новца или сопственом славом, а изузеци су ретки. Само би да парадиралу у јавности, не размишљају озбиљно о држави, па како ће онда да мисле о култури?!

– **Више од четири деценије се бавите глумом. Када се осврнете уназад, шта сматрате највећим достигнућем?**

– Има неколико ствари које мислим да сам урадила најбоље што сам могла. Поносна сам на телевизијску драму „Смрт госпође министарке“, где сам играла Жанку Стокић, поносна сам на неколико позоришних улога међу којима су Елизабета од Енглеске у „Марији Стјуарт“, затим госпођа министарка коју играм са ансамблом Бањалучког позоришта већ четири године...

САМ ЖИВОТА

имам неке обавезе, у глави имам што сам утренирана, доста је

– **Наша позоришта су пуна. Да ли је народ жељан нечег другачијег?**

– Сигурно. Али, Београд је двомиллионски град и питање је колико људи стварно иде у позориште. Људи су везани за кућу, радије гледају телевизију. Али, позоришта су пуна, вероватно зато што људи желе да виде нешто боље, занимљивије, можда и да се подсети на ову стварност из једног другог угла који и кад је горак, на неки начин је утешан.

– **И Вас је публика прилично гледала на телевизији. Колико би глумци били познати да није великих ТВ серија?**

– Телевизија је најмоћнији медиј и улази у сваку кућу. А, пошто мали број људи иде у позориште, јасно је да глумци не би били познати да нису виђени на телевизији.

– **За разлику од театра филмске улоге су Вас заобилазиле. Али, није Вам жао?**

– Не. Не волим технологију рада на филму. Претпостављам да је у неким развијеним земљама, где је и филмска индустрија развијенија, све другачије и удобније, али код нас је то прилично некомфортан посао. А и у нашем филму је све важније од глумца.

– **Када глумац на сцени зна да је доживео врхунац?**

– Када потпуно заборави на себе и пусти да улога из њега тече као нека божанска музика. Позориште је за глумца радосна, али и напорна игра, јер до радости не може лако да се дође. Увек постоји један

период док се глумац не пробије кроз улогу, који је мучан. Али, то су слатке муке. Што кажу Руси – глума није професија, то је дијагноза!

– **Последњих година сте и професор на Академији лепих уметности. Колико је за Вас био изазов да пренесете знање младим генерацијама?**

– Велики изазов. Водим класу са Милицом Краљ и моји студенти су четврта година и ускоро ће дипломирати. Било ми је занимљиво да присуствујем томе како су се тих 11 младића и девојака развили од прве до четврте године. То је дирљиво и охрабрујуће. Међутим, то ми је напорно и исцрпљује ме. Мислила сам да ћу имати мање посла, па ћу моћи да се посветим педагогији, али није се тако десило. Зато не верујем да ћу наставити са педагошким радом када изведемо ову класу.

– **Данас има доста приватних факултета са којих излази и много глумаца. Има ли за њих посла овде?**

– За све младе је тежак тренутак, како за оне који излазе са државне Академије, тако и за оне са приватних школа. Ово је сада професија великог ризика. Не говорим о таленту, већ о запошљавању. Неки од њих ће имати посла у безвезним ТВ сапуницама, рекламама и неким скечоидним емисијама на телевизији, али то нема никакве везе са озбиљном глумом.

– **Били сте емотивно везани за људе из своје бранше (Милош Жутић и Љубомир Муци Драшкић).**

Колико је то мач са две оштрице?

– Мени је било добро. Милош Жутић је био осам година старији од мене, зрелији, остваренији у свом послу када сам ја почињала, тако да ми је био велика подршка. Код мене је све некако било заједно – љубав према позоришту и љубав у животу. Када смо се Милош и ја развели, удала сам се за Муцију Драшкића који је опет припадао позоришту. Просто, то је био један затворен круг у коме сам се кретала, била сам упућена на људе из професије, и у таквим браковима постоји међусобно разумевање.

– **Причали сте о замкама које чекају младе глумце. Када Вам је ћерка Катарина Жутић рекла да желите да упише глуму, да ли сте је упозорили на све те опасности?**

– Она је уписала Академију 1990. године, а тада је било другачије. Катарина је про-

шла кроз све муке, и док није добила ангажман била је слободњак. И њу је закачио тај закон о слободним уметницима. За њу је било немогуће да сама плаћа доприносе, па сам јој помагала. Када је тај закон усвојен, отишла сам у пензију иако нисам морала. Нисам имала године старости, већ стажа и макла сам се да се не бих нервирала.

– **Када нисте на сцени, шта Вас испуњава?**

– Жељна сам обичног живота. Имам утисак да је тај обичан живот великим делом прошао поред мене. Зато и желим да мало успорим. Нисам се заситила неких обичних ствари, уживам у њима. Идем на пијаци, много више читам, уживам у неким лежернијим стварима. Преко четрдесет година стално имам неке обавезе, у глави имам календар и сатницу и, без обзира што сам утренирана, доста је!

**Владимир Ђурђић
Фото: В. Микача**

ПОСЛЕДЊИХ ДЕЦЕНИЈА ПРИМЕТАН ВЕЛИКИ ПОРАСТ АЛЕРГИЈСКИХ РЕАКЦИЈА КОЈЕ

Цветни прах пуни

С појавом лепог времена стижу и први проблеми за све склоне алергијама, које јесу најчешће у пролеће али готово да нема месеца у години када нисмо изложени неком од потенцијалних поленских алергена

Сезонске, пролећне алергије најчешће изазивају биљке које не цветају, попут леске, брезе и неке врсте врбе. Полен ових биљака, ношен ветром, лако се преноси километрима далеко. Изазивачи алергијске кијавице, међутим, могу се наћи и у корену ириса, вештачким ђубривима, тапацираном намештају, пасти за зубе... Учесталост појаве алергије се увећала у последњих двадесетак

др Јасминка Шојић-Рајчић

година и скоро да свака пета особа пати од ње. Проблем је и што код 30 одсто болесника са алергијским ринитисом долази до алергијске бронхијалне астме. Докторка Јасминка Шојић-Рајчић из Клинике за алергологију и имунологију објашњава да постоје две групе алергијског ринитиса, такозвани сезонски и перенијални (трајни).

– Прву групу чине оне алергије које су изазване алергенама полена, буђи и инсеката. Период цветања полена почиње у рано пролеће, са сезоном цветања полена дрвећа. Врхунац цветања полена трава је од касног пролећа до средине лета, након чега почиње цветање полена амброзије. Карактеристика алергена полена је да се преноси ветром, осим када пада киша која их уклања. Они могу бити одговорни и за настанак копривњаче и неких болести које витално

угрожавају организам. За настанак друге групе алергија најодговорнији су кућна прашина, буђ, епител животиња или биљни продукти. Мало се говори о животињским алергенама, који су врло снажни алергени. Посебно треба споменути буђ, јер се она може наћи и у затвореним просторијама и на отвореном. Најчешће је има у подрумима, у постељини и влажним и затвореним просторијама – објашњава др Јасминка Шојић-Рајчић.

Алергијски ринитис (алергијско запаљење слузокоже носа) јесте имунска реакција код генетски предиспонираних особа. Контакт са одређеним алергеном доводи до појаве симптома ове болести. Као и код других обољења, важна је самодисциплина пацијената и опрез.

– Контакт са одређеним алергеном доводи до ослобађања супстанци одговорних за испољавање клиничке слике алергијског ринитиса. Симптоми су кијање, секреција из носа, а долази и до свраба, запушености носа и отежаног дисања. Веома је битан начин живота који води особа која зна да је оболела. Неопходно је ношење погодних маски приликом кошења траве и сличних активности. Кад је заступљена сезона оних

НАЈОПАСНИЈЕ ЖИТАРИЦЕ, МЛЕКО, ЈАЈА

Алергија на храну је свака нежељена реакција на иначе безопасну храну или компоненту хране у коју је укључен имуни систем организма. Ове алергијске реакције су веома разнолике. Могу да изазову реакције опасне по живот (анафилактички шок) или да захвате један од органа. Најчешће су кожне реакције (уртикарија, ангиоедем, атопијски дерматитис). Неретко, алергија на храну се манифестује само тзв. оралним алергијским синдромом, односно осећањем печења или сврабежа језика, отоком језика, усана, непца или ждрела. Захваћеност дисајног система може се манифестовати симптомима астме и алергијског ринитиса. Симптоми алергије на храну у систему за варење су грчеви, мучнина, повраћање и дијареја. Најчешћи алергени у храни су спојеви који садрже шећере и масноће. Намирнице које најчешће узрокују алергије су житарице, млеко, јаја, рибе, ракови и шкољке, соја, кикирики, ораси, бадеми, лешници, јагоде и киви. Код одраслих је чак око 90 одсто алергијских реакција на храну узроковано кикирикијем, орасима, рибом и шкољкама, а код деце јајима, млеком, сојом и брашном. Код болесника алергичних на пелуд брезе често је и алергија на јабуку, сирови кромпир, шаргарепу, целер, грашак.

алергена који провоцирају симптоме код пацијената, неопходно је одржавати хигијену, значи редовно се туширати и прати косу да би се алергени спрали. Потребно је затварати прозор приликом вожње колима, сем у случају кад пада киша. Просторије

ПОПРИМАЈУ ЕПИДЕМИЈСКЕ РАЗМЕРЕ

ординације

је такође потребно чистити и одржавати, а праšину је пожељно брисати влажном крпом. Корисни су и електро-статички филтери јер могу да сузбију концентрацију полена у клима-уређајима, а у домаћинству помаже и коришћење апарата за чишћење на пару. Треба редовно проветравати просторије, али углавном током дана јер је ујутру концентрација полена већа – наводи алерголог Јасминка Шојић-Рајчић.

код којих фармакотерапија није довела до побољшања или нису желели да узимају лекове. Терапија траје три до пет година, а у почетку се долази једанпут недељно, затим једном у месец дана. Резултати лечења медикаментима су одлични јер долази до побољшања и смањења потребе за узимањем лекова у просеку за 45 одсто. Морам да нагласим и да је лечење алергијског ринитиса битно и у превенцији бронхијалне

Три су основна правила лечења алергијског ринитиса и она подразумевају избегавање контакта са алергенима колико је могуће, фармакотерапију, која је основни ослонац лечења, и имунотерапију. На Клиници за алергологију и имунологију при Клиничком центру Србије терапија је заснована и на принципу „мисли глобално, делуј глобално“.

– Што се тиче лекова, примењујемо антихистаминике, кортикостероиде и стабилизаторе ћелија одговорних за испољавање алергијских реакција. У лечењу примењујемо и имунотерапију која се спроводи код пацијената

астме – каже др Шојић-Рајчић.

Суштина оваквог приступа је да се лечењем горњих дисајних путева утиче и на алергијску инфламацију доњих дисајних путева. Пацијенти треба да знају да се од 2000. године у Србији спроводи и мониторинг инхалаторних алергена (мерења концентрације полена дрвећа, трава и корова у ваздуху), и то на подручју Београда, Новог Сада и Руме. Почине од септембра, када је сезона цветања леске и јове, а траје до новембра у време завршетка сезоне амброзије.

Јелена Оцић

У ЛОЗНИЦИ УСКОРО САВРЕМЕНО БОЛНИЧКО ЗДАЊЕ

По највишим стандардима

Лозница би, ако не дође до непредвиђених тешкоћа, ускоро требало да добије савремено болничко здање, површине 6.000 квадратних метара, уређено по највишим европским стандардима. Наиме, Скупштина града је одлучила да са 20 одсто новца учествује у завршетку изградње новог Здравственог центра „Др Миленко Марин“, чија је укупна предрачунска вредност 300 милиона динара!

– Уз помоћ државе и локалне власти наша установа је већ добила многе савремене садржаје – с поносом истиче др Славољуб Марковић, генерални директор ЗЦ „Др Миленко Марин“, и наглашава да ће ускоро бити инсталиран нови рендген апарат, уместо садашњег старог 35 година, као и скенер најновије генерације.

Због недостатка средстава и из других разлога радови на изградњи нових болничких капацитета су стали још пре 24 године, а цену су плаћали пацијенти који су били приморани да путују до здравствених установа у другим местима, губећи време и излажући

се великим трошковима. Њиховим mukaма ће, надамо се, ускоро доћи крај.

– Припремамо и рационализацију болнице, а један од предлога је да се из Бање Ковиљаче пресели Одељење физикалне медицине и парализације, које сада користи простор од 2.500 квадратних метара, окружено шумом површине 3,5 хектара – открива др Марковић. – То здање је старо, његово одржавање скупо, а у њему је само 30 лежаја. Уместо тога, зграда би могла да буде изванредан геронтолошки центар, за који влада велико интересовање.

У управи овог здравственог центра, који покрива љубовијску, малозворничку, крупањску и лозничку општину, настоје да што пре, уз подршку локалне власти и надлежног министарства, реше и то питање. Кажу да у лозничком здравству засад нема „прекобројних“ и додају да предстоји раздвајање болнице и Дома здравља. Тада ће доћи и до неизбежне прерасподеле кадрова.

З. Ђурић

ЉУБОВИЈА

Бесплатан преглед за жене

У Диспанзеру за жене Дома здравља у Љубовији почео је превентивни преглед жена у циљу раног откривања карцинома грлића материце. За жене које имају оверену здравствену књижицу преглед је бесплатан, док оне без оверене књижице плаћају само партиципацију.

– Прегледи се обављају сваког радног дана и одзив је веома добар – каже др Зоран Симић, руководилац Диспанзера за жене у љубовијском Дому здравља.

М. Малишић

Пролећни ручак

Пролећна чорба

(за четири особе)

Време припреме: 50 минута

Састојци: 100 г шаргарепе, 1 мањи целер, 1 мања главица црног лука, мало грашка (кафена шољица), 2 супене кашике парадајз пиреа, 1 мања тиквица, пола карфиола, пола главице броколија, со, бибер, осушен босиљак, першун, 30 г тестенине (шкољкице), 1 супена кашика уља.

Припрема: У дубљој шерпи на умерено загрејаном уљу динстати шаргарепу, целер и црни лук (поврће опрати и исецкати на коцкице). Додати грашак и уз додавање воде динстати око 10 минута. Посолити и додати парадајз пире. Налити 1 л млаке воде. Кад ово прокува, оставити 15 минута на ватри и до-

дати тиквице сечене на коцкице, карфиол очишћен и одвојен у цветиће и напола пресечен броколи. Напослетку додати тестенину. Кувати 7-8 минута. Зачинити по укусу – додати босиљак и першун.

Напомена: Поврће већ садржи обиље минералних соли, па и натријум-хлорид (кухињску со), зато му приликом припреме не треба додавати превише соли.

ЗДРАВ ЖИВОТ: Броколи садржи велику количну антиоксидантних витамина А, Ц и Е, који успоравају оштећење ћелија изазвано слободним радикалима.

Ово поврће садржи готово двоструко више витамина Ц него поморанџа. Броколи се посебно препоручује трудницама јер садржи веће количине фолне киселине и витамине из групе Б, садржи калцијум, магнезијум, као и знатне количине гвожђа.

Пролећни рагу

(за четири особе)

Време припреме: 35 минута

Састојци: 100 г соје у комадићима, 2 главице сецканог црног лука, 450 г исецкане црвене паприке, 2 кашике маслиновог уља, 3 чешња испасираног белог лука, 450 г тиквица сецканих на коцке, 450 г плавог патлиџана у парцајза, мало биљног уља, 450 г паприке, 750 г парадајза, мало биљног уља.

Припрема: На уљу пропржити лук и паприку око 5 минута, пазећи да не порумени. Додати бели лук, тиквице, плави патлиџан, парадајз и комадиће соје. Промешати, поклопити и динстати 20-25 минута док сво поврће омекша. Додати парадајз и кувати отклопљено још 5 минута док и парадајз буде готов. Зачинити по укусу и посути сецканим першуном.

Напомена: По укусу свако може у свој тањир додати још мало лимуновог сока или бибера. Служити топло.

ЗДРАВ ЖИВОТ: Сојино зрно веома је богато протеинима, витаминима и минералима, па су и производи који се добијају његовом прерадом богат извор ових састојака. Производи од соје не могу бити замена за друге вредне прехранбене артикле, поготово не за намирнице животињског порекла (месо, млеко, јаја, риба), већ се сматрају намирницама које имају своје посебно место у исхрани. Протеини соје су најделотворнији и најбољи када се употребљавају у комбинацији са протеинима животињског порекла, при чему се заступљеност производа од соје креће од 10 до 30 одсто. Са производима од соје, у комбинацији са разним поврћем, припремају се квалитетна и укусна јела.

Колач од јагода и чоколаде

Време припреме: 50 минута

Састојци: 100 г брашна, 25 г какаа, 70 г маслаца, жуманце, 80 г шећера у праху, 2 дл слатке павлаке, 250 г јагода, 80г чоколаде и мало соли.

Помешати брашно и какао, додати 50 г прах шећера, путер и мало соли. Мутити миксером – маса неће бити потпуно сједињена. Додати жуманце и мутити миксером док се маса не сједини, умотати у фолију и оставити у фрижидеру пола сата. Потом развући тесто на дебљину око пола сантиметра, њиме по дну и ивицама обложити плићи округли плех, покрити алуминијумском фолијом и пећи 20 минута. Тесто оставити да се охлади, па га извадити из плеха. Исецкати јагоде, 200г ставити у блендер са преосталим прах шећером и умутити. Миксером добро умутити слатку павлаку, помешати је са изблендираним јагодама и сипати у печено тесто.

Одозго ставити остатак јагода и изрендану чоколаду.

Напомена: Уместо да изрендате само чоколаду за кување можете један део заменити млечном чоколадом и тако постићи још бољи укус.

ЗДРАВ ЖИВОТ: Плод јагоде садржи знатну количину фенола и осталих антиоксиданата. Такође, садржи витамин Б1, Б2, минерале, калијум, калцијум, фосфор, магнезијум и гвожђе. То је нискокалорично воће – 100 г јагода садржи свега 35 до 40 кџал, па се може уврстити у све дијете за мршављење.

Јагоде садрже и велику количину витамина Ц. Управо захваљујући Ц витамину јагоде чисте крвне судове од наслага масноће. Редовно конзумирање јагода смањује количину слободних радикала који ЛДЛ холестерол (лош холестерол) чине токсичним и опасним.

Приредила С. С.

ПРИЧАЛА МИ МОЈА БАКА

Долина јоргована, или...

Ни срамота их не би што беру оно које нису ни посадиле, ни заливале ни резивале... Ма да волу, не би ломиле, већ би пред својом зградом посадиле!

Ових дана цео свет је, чедо моје, обележио 22. април, Дан планете Земље. Било је скупова – свечаних и протестних, чишћења дивљих депонија и речних корита, такмичења флаја у писању и цртању еколошких тема, а многи су садили дрвеће и друго зеленило. И слављеница, мајчица Земља, придружила се људима у обележавању свог празника. Осим што је изнедрила ову пролећну лепоту, громко се накашљала кроз онај вулкан, протресла неке своје делове, и заплакала силним поплавама над свиме што јој човечанство, у трци за профитом и моћи, већ деценијама чини.

И наши су се потрудили да обележе овај датум, што је приказала и телевизија, а било је и у новинама. Баш сам у једним, љуби те баба, читала како је у главни град стигла и ЊКВ кнегиња – Барбара од Лихтенштајна, да јој уруче признање због подршке краљевских кућа Лихтенштајн, Бурбон, Орлеан и Крајорђевић, као и хуманитарног Реда витезова светог Лазара пројекту „Србија – земља јоргована“.

Та се акција води већ три године и до сада је у долинама готово свих већих градова Србије посађено око 4.000 стабала јоргована. Предвиђено је да у неколико предстојећих година број садница достигне стотину хиљада, па да Србија постане препознатљива као долина јоргована Европе.

Е, чедо моје! Не памтим ја, али сам читала да је Србија, још за владавине краља Милутина, била позната као земља јоргована. Јер кад је он себи за жену испросио Јелену Анжујску, наредио је да се дуж пута којим ће његова млада и сватови на пролеће проћи, засаде јорговани.

Кнегиња Барбара је, кажу, обишла јорговане на новобеоградској обали Саве и, задовољна што ће оних стотинак садница које се нису примиле бити обновљене, изразила радост што је свако дрво посадио други човек, што јача еколошку свест наших људи.

Е, моја кнегињо, мислим се ја. Хвала тој омладини из Еколошког центра „Вратимо лепоту рекама“ која је зачетник овог пројекта, али шта ћемо с бабама!?

С оним бабама, чедо моје, које сваког пролећа кад процвета јоргован који је Љубица, Милесина кћер, посадила испред зграде у којој живи, навале ко санске козе да га брсте и ломе!

Ишле смо неки дан код ушног доктора у град, па свратисмо код ње на кафу. А она сваки час извирује на терасу, ко да неког погледа да јој дође, а није сигуран у атресу. И одједаред излети кроз она врата, па повика на некога. Провирисмо и ми, кад има шта и да видимо. Две бабе, дотеране

за поподневни шпацирунг, вуку горње гране од оног јадног јоргована, не би ли доватиле оно мало цвета што њихове претходнице још нису отргале. Ни срамота их не би што беру оно које нису ни посадиле, ни заливале ни резивале. Као, баш волу јорговане. Ма да волу, не би ломиле, већ би пред својом зградом посадиле!

Преседе Љубици кафе, а и нама. Не може она да се начуди шта је тим бабама које вребају на ово стабло чим се појави плаветнило првих пупољака. Чак је размишљала и неку керу да привеже за дрво, да не прилазе!

Шетају се ту и млади, и родитељи са ситном децом. Застану, помиришу, чисто им драго да усред града наиђу на тог љубичастог лепотана. А ове, назови госпође бабе, чак и кад иду са унуцима, беру и ломе. Пружају пример деци коју већ од вртића уче да дрвеће, цвеће и остало зеленило треба неговати!

Остависмо Љубицу да ратује са градским бабама, које, како рече Милеса, имају бесплатне карте за аутобус, и сигурно уче реду и понашању омладину која им, чим се помоле у превоз, не уступа место.

Нису, дете моје, све градске бабе такве, далеко од тога. Али, по ономе што Љубичин јоргован сваког пролећа трпи, рекло би се да отим шором већином шетају баш такве.

И знаш шта, чедо моје. Волела бих да у нашој Србији успеју да одгаје те јорговане који ће улепшати долме крај река и шеталишта, где ће обичан народ моћи да ужива у лепоти; па да сваки град, уместо што има „долину лопова“, добије долину јоргована. А и држави то желим.

Унука Ика

Азија је на путу да постане део света са највише старих, али то није само проблем, него и пословна прилика

У већини азијских култура пажљиво се бирају речи за неку појаву или феномен. Тако, кад у том делу света говоре о старима, онда најчешће употребљавају појам „сребро“. Седе косе тамо су „сребрне“, резервисана седишта за старије у јапанским и сингапурским возовима и метроима су такође „сребрна“. Последњих година, када се у многим тамошњим земљама говори о проблему старења становништва – зато што они који одлазе у пензију све дуже живе, док је, на другој страни, недовољно младих да их замене – тамо се говори и о „сребрном цунамију“.

Цунами је велики пустошни талас који руши све пред собом, али у овом случају метафора је мање драстична. Реч је једноставно о томе да ће, према подацима Уједињених нација, демографска слика континента до средине овог

Сребрни цунами

века бити драстично промењена. Прогноза је да ће се број оних са 65 и више година учетворостручити: са садашњих 201 милион на 857 милиона 2050. године. Тако ће Азија, пре свега њен источни део, по први пут имати више оних преко 65 него оних испод пет, и постаће део света са највише старих.

То и у Азији – као и свугде другде – подразумева економске и социјалне изазове, као и неопходност да се променама институција и социјалне политике спречи „криза старења“. Али, са становишта економије, то не мора да буде само проблем, него и прилика.

Ово је уствари порука са регионалне конференције која је, под називом „Инвестициони форум старења Азије“, почетком априла одржана у Сингапуру, острвској држави са око 4 милиона становника, која се са овим проблемом суочава у мери нешто већој него друге земље. Већ до 2030. један од

пет Сингапураца имаће преко 65 година, чиме ће овај географски невелики град-држава бити међу првих десет у свету по рапидном старењу својих житеља. У истом друштву су иначе и Јапан и Јужна Кореја.

На конференцији су учествовали представници влада и пословног света из укупно 14 земаља. Није том приликом, наравно, изнето ништа ново, али је ова област сагледана из нешто другачијег угла и са оптимистичкијим закључцима.

– Минули, 20. век је био век младости, а овај ће бити век зрелости – рекао је у свом уводном говору почасни гост конференције др Кванцалит Соин, потпредседник Фондације „Хелпејд интернешенел“, уз напомену да ће међу старима у свакој од земаља жене бити многобројније од мушкараца – јер су дуговечније. Он, међутим, сматра да је појам старости данас већ увелико промењен: данашње 70-те су јучерашње 60-те.

Главно полазиште на овом скупу био је друштвени тренд који подрива неке старе теме-

ље традиције у свим земљама овог дела света. Обичај да деца брину о остарелим родитељима полако нестаје под диктатом модерног времена, другачијег темпа живота и растућег индивидуализма. Сместити их у старачки дом додуше још изазива друштвене осуде и социјалну срамоту, али се то ублажава кад се на тако нешто одлуче сами пензионери, свесни да ће својима бити само терет.

„Дуговечност може да буде и извор просперитета и богатства за цело друштво“, гласи један од закључака скупа уз објашњење да брига за квалитетан живот старије популације подразумева отварање новог услужног сектора и стварање нових радних места у здравственој заштити, нези и „потпомогнутом“ пензионерском животу.

У многим земљама, од Аустралије, преко Сингапура, Малезије и богатијег дела Кине све је популарнији концепт „пензионерских насеља“ која се зову и „села“, али у другачијем смислу од нашег. То су специјалне заједнице у којима је све подређено удоб-

ности старијих људи који се у таквим условима не осећају изопштеним из друштва, већ напротив, посебно паженим.

Захваљујући високом стандарду у региону, „пензионерска насеља“ нису на терету државе, већ послују на комерцијалним основама: њихови житељи постају они пензионери који то себи могу да приуште.

Таквих има довољно, судећи према најављеним пројектима изградње пензионерских „села“ у суседној Малезији, која, за разлику од „тесног“ Сингапура, има довољно земље. Малезијска амбиција је да у новоизграђене „пензионерске рајеве“ привуче старије житеље из целог региона, нудећи им удобност и негу на високом нивоу.

Једна од првих таквих „сребрних“ заједница, на принципу учлањења, основана је недавно и у околини најсперитетнијег кинеског града, Шангаја, уз инвестицију од преко сто милиона долара. Кина иначе мора да се припреми да збрине око 200 милиона пензионера веома брзо, већ до 2014.

Занимљиво је, можда и као пример за угледање, да Сингапур и Јапан предњаче и у посебним политикама запошљавања старијих, што практично значи продужетак радног века и одлагање пензионисања. Тамо постоје посебни подстицаји на државном нивоу намењени оним компанијама које задржавају своје раднике и кад стекну формалне услове за пензионисање.

У Сингапуру ће 2012. на снагу ступити закон који ће послодавце обавезивати да онима који наврше 62 године, тамошње доба за пензионисање, понуде нови радни уговор у трајању од три године. Ово се образлаже потребом да се према старијим радницима промовише повољна корпоративна култура, што ће, између осталог, подразумевати и посебно радно време за старије, као и разбијање предрасуда да су старији мање продуктивни.

Милан Бекин

НАЈНОВИЈИ ПРЕДЛОГ У НЕМАЧКОЈ

У пензију са 70 година

Дали се шездесетпето-годишњем возачу аутобуса, који наравно има спорије рефлексе и брже се умара, може ставити на одговорност и душу аутобус пун људи? Или, колико квалитетно може да и даље ради са децом учитељица чије је здравље нарушено током 40 година напетог и одговорног посла? А како може да копа 65-годишњак чији су зглобови током деценија уништавани тешким физичким радом? Није могао свако да буде добро плаћени менаџер па да уштеди довољно за безбрижну и материјално обезбеђену старост.

На другој страни, постојећи пензијски системи су све мање у стању да држе ове припадности на достигнутом нивоу. Европа стари брже него што се очекивало – живот се продужује више него што се предвиђало и због тога се већ неколико година воде велике расправе о реформама пензијских система. Понешто се и предузима.

Претходна немачка влада велике коалиције одлучила је да се одлазак у пензију, током наредне две деценије, поступно продужи са садашњих 65 на 67 година. Тада су се у јавности и појавила питања која смо навели на почетку овог чланка. Предлог који је био шокантан за многе Немце изнео је почетком прошлог месеца бивши социјалдемократски канцелар Хелмут Шмит. Он предлаже да се у пензију иде са 70 година! Нису, ипак, сви тако здрави и бодри као овај вероватно најуспешнији немачки канцелар у њиховој новијој историји, који сада има 91 годину и активан је не само физички, већ се и редовно изјашњава о

свим кључним политичким и друштвеним питањима.

У Британији је на расправи (и има доста јаку подршку) предлог да се ова граница подигне на 68 година. А француски председник Никола Саркози је најавио да ће настојати да се већ до краја овог полугођа прихвати иницијатива да

рају краће или флексибилно радно време.

У питању су, наравно, велика средства – уколико земља успе да подигне просечан одлазак у пензију на 62 године, сваке године би се уштедело најмање пет милијарди евра, тј. половина суме која мора додатно да се улива у пензијски систем да би функционисао. Неке политичке странке лансирају занимљиве предлоге да се за сваку годину која се одради преко границе за пензионисање пензија увећа за шест одсто. Ако би неко, на пример, радио до седамдесете, а таквих има доста међу менаџерима, интелектуалцима, политичарима, добио би за скоро трећину вишу пензију.

Још 2000. године је у земљама Европске уније постављен циљ да се подигне проценат запослених између 55 и 64 године, али он још није потпуно остварен. Постотак људи у тим годинама који још раде у међувремену је једва мало увећан и

сада у Унији износи 45,6 одсто, док је у Аустрији знатно нижи – само 41 одсто. Такво стање се може побољшати на само један начин – ако се повећањем пензије људи мотивишу да раде дуже.

Проблем је, међутим, и политичке природе. Против подизања границе за пензионисање у већини европских земаља је око 60 одсто популације. Ради се, углавном, о људима на мануелним, тежим и заморнијим пословима. Управо због тога у многим земљама и касне неопходне реформе пензијског система које се одлажу за нека економски боља времена. А ради се о дугорочном проблему који ће, ако се не буде решио, погодити све будуће генерације.

Милан Лазаревић

минимални број одрађених година за добијање пуне пензије буде четрдесет.

И Аустријанци су свесни да се мора продужити ова граница, иако су они међу народима који најраније одлазе у пензију, углавном пре 60. године. Тамо се, на пример, мушкарци у просеку пензионису са 58,9, а живе просечно дуже од 77 година. Тек лани је постигнут тзв. трипартитни договор (синдикати, послодавци и држава) о томе како да се људи мотивишу да што касније одлазе у пензију, а да се граница утврди на 65 година. Рад после шездесете, ипак, тешко савладавају многи људи, нарочито у неким професијама. Зато се у овим земљама доста њих преквалификује за рад на лакшим пословима, или би-

БИОМЕТРИЈСКЕ ЛИЧНЕ КАРТЕ ЗА МИЛИЈАРДУ ИНДУСА

Највећи попис на свету

Административни подухват без преседана у другој најмногљуднијој земљи на планети

Министар унутрашњих послова Индије, Паланипан Чидамбарам, можда је претерао када је текући попис становништва на потконтиненту назвао "највећим административним послом у историји човечанства", али не треба му то замерити. Већ само евидентирање 1,2 милијарде житеља друге најмногљудније земље света (после Кине)

свакако представља колосалан задатак, међутим овде није реч о обичној процедури. Циљеви су далекосежнији.

Као резултат једанаестомесечног подухвата на којем ће бити ангажовано два и по милиона пописивача, уз употребу најмодерније компјутерске технологије, Индија би требало да добије нови Национални популациони регистар, са био-

тријским подацима за сваког појединца, а сви грађани биометријске личне карте по јединственом обрасцу.

Никада до сада ниједна влада ништа слично није покушала – да идентификује, преброји, евидентира више од милијарду људи и изда им јединствене личне карте, нагласио је поменути министар уочи пописа који је 1. априла почео симболично, од председничке резиденције у Њу Делхију, а наставиће се уздуж и попреко Индије, обухватајући пет хиљада градова, више од 630 хиљада села и 240 милиона домаћинстава.

Током наредних месеци, до краја фебруара 2011. године, неће остати мимоиђено ниједно људско боравиште, од раскошних домова богаташа и нове пословне елите, модерних станова у великим бизнис центрима, згуснутих квартова у предграђима, до уцерица у незамисливо сиромашним насељима по ободима великих градова или удаљеним селима, и, најзад, градских плочника, као једином адресом чак два милиона бескућника. Све су то делови популационе целине земље коју административно чини 28 држава, шест савезних територија и престоница као посебна област.

Пописи у Индији спроводе се сваких десет година још од 1872. и времена британске колонијалне управе, тако да у том погледу индијске власти нису без искуства. Напротив, за разлику од Кине,

где су на пописним задацима ангажоване разне агенције, партијски огранци или фабричка руководства, у Индији је посао систематизован и поверен само једној институцији, такозваној Комисији за попис, са седиштем у Делхију, а пописивачи су, по правилу, како наводи извештач лондонског "Гардијана", владини службеници, локални званичници или школски наставници.

Осим пуког пребројавања, циљ сваког пописа, свуда па и у Индији, је прикупљање што више чињеница о најразноврснијим демографским, економским, здравственим, образовним, породичним, брачним, верским и другим елементима живота. А како су и сами упитници одраз времена, не треба да изненади детаљ да ће слика модерне Индије по први пут бити допуњена и одговорима на питања о банковним рачунима, мобилним телефонима и употреби компјутера.

У пратећој кампањи грађани се подстичу да на питања одговарају слободно, без зазора и страха од злоупотребе, јер – наглашава се у извештају националне новинске агенције АНИ – сви подаци су максимално заштићени и недоступни чак и судовима.

Локалне власти су посебно заинтересоване за ваљано евидентирање с обзиром на то да број становника, између осталог, утиче на приступност савезним фондовима. Очекивања су заиста вели-

ка. Рачуна се и на смањење корупције државних службеника (проблем број један), као и на сузбијање сиве економије јер ће захваљујући биометријској бази података бити сужен простор за малверзације, фалсификовање личних исправа, илегалан рад.

Сразмерно амбицијама иду и трошкове. На упитнике, штампане на 18 језика, отићи ће 12 хиљада метричних тона папира, а цео пројекат коштаће индијску државу више од 800 милиона долара.

Д. Драгић

Бројке које брину Бугаре

Најновија истраживања Европске уније указују на веома тежак живот у Бугарској, будући да се ова земља у погледу висине личних доходака и пензија налази на последњем месту у Европи. Ова подунавска и црноморска земља је са Румунијом, Литванијом, Летонијом, Словачком, Естонијом, Мађарском, Чешком и Пољском, сврстана у групу земаља ЕУ у којима се минимална примања крећу од 100 до 350 еура. Према подацима статистичке агенције ЕУ – Еуростат, минимална месечна зара-

свега 68 еура. Тек 40 одсто неопходних средстава за исплату пензија долази из социјалних доприноса запослених, а преосталих 60 одсто обезбеђује држава.

Један од основних принципа предстојеће реформе пензијског система у Бугарској односи се управо на адекватно мотивисање запослених да што дуже остану у радном односу, како би се ситуација са средствима за исплату пензија побољшала. Реформом је предвиђено да висина пензије у већој мери зависи од година стажа осигурања, висине прима-

да у Бугарској износи 112 еура, што је петнаест пута мање у односу на минималну зараду на месечном нивоу у Луксембургу.

Када је реч о бугарским пензионерима, ни ту стање није нимало охрабрујуће јер су пензије далеко од европског стандарда. Према подацима с почетка године, у Бугарској има око 7,5 милиона становника од којих је 2.200.000 пензионера, а просек њихових пензија износи 140 еура. Минимални износ новца који бугарски пензионер може да добије износи

ња и уплаћених пензијских доприноса, што би требало да омогући већи износ пензија. За веома мали број пензионера у овој земљи се може рећи да живе пристојним животом. Чак и они који не живе на ивици егзистенције, одлучују се на допунски посао како би помогли својој деци да побољшају животни стандард. Привреда је у Бугарској одмакла једино када је реч о туризму, а престоница Софија, како кажу, живи од угоститељства и трговине.

Ј. Оцић

Могућ дефицит радне снаге

И у Бугарској је, као и код нас, присутан тренд миграција у веће градове у потрази за послом. Бугарке су све до промена деведесетих година већином биле домаћице, а у таласима отпуштања најчешће су управо оне остајале без посла. У бризи за егзистенцију најчешће се одлучују да роде само једно, а ређе двоје или више деце. Осипање становништва у овој држави је веома изражено а просечна старост износи више од четрдесет година. Поред других бројних проблема, када се узме у обзир да је две трећине становништва у зрелој доби поставља се и питање како ће Бугарска кроз пола века да се бори са недостатком радне снаге.

И МИ КУВАРА ЗА ГИНИСА ИМАМО

Живот посвећен гастрономији

Милијан Стојанић добио титулу почасног члана Руске академије наука за кулинарске вештине, а већ је редован члан Међународне академије научних остварења и иновација

Милијан Стојанић из Косјерића, познат као Гинисов рекордер у припремању чорбе у лонцу од десет хиљада литара, на највећем светском сајму науке и проналазаштва „Ваир“ у Москви представио је 20 проналазака из Србије. Том приликом му је додељена и титула почасног члана Руске академије наука за кулинарске вештине. Мили-

ји му је честитао на освојеном признању. На овом сајму проналазачи из Србије и Републике Српске освојили су чак шест златних и три сребрне медаље.

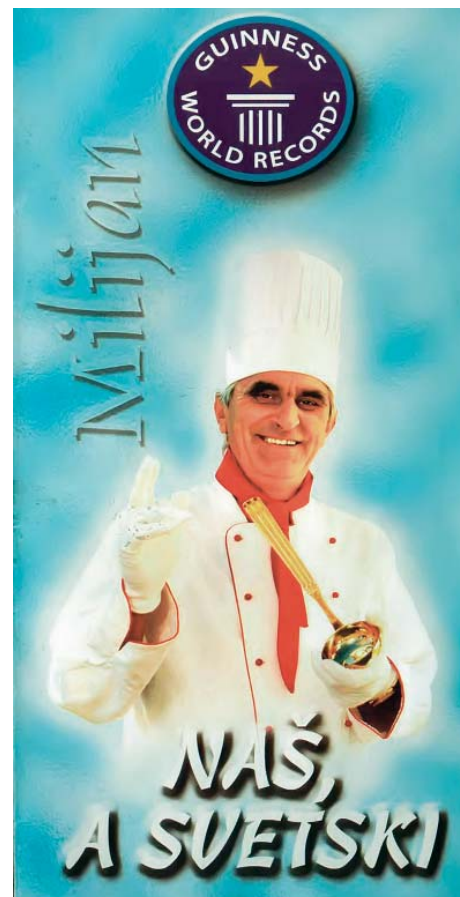
Када је у питању гастрономија у земљи и иностранству, Милијан Стојанић се такмичио 214 пута, а 212 пута је победио. Четвороструки је првак бивше Југославије, првак Балкана, а 1997. године про-

глашен је за првак Европе. Од 2002. године има и титулу мајстора света. Творац је „Српског стола са 600 националних јела“, а међу књигама које је објавио су и „Светски дипломатски кувар“, „Балкански кувар“, „Бели лук и љута папричица“, „Традиција у српској кухињи“. Објавио је и „Српски народни кувар“ у сарадњи са нашом најстаријом новинском кућом – Политиком. Ова књига добила је благослов Српске православне цркве. Добитник је више државних награда –

јан је већ носилац почести витеза краља српске кухиње али се успешно бави и проналазаштвом у области хране. Његов штанд у Москви посетиле су значајне личности из разних области, међу којима и познати режисер Никита Михалков ко-

Октобарске и Септембарске награде, три седмомартовске награде општине Косјерић, као и награде Интернационални витез кулинарства. Крајем прошлог века проглашен је за научника из области хране.

На Интернационалном фестивалу кулинарства 2005. године добио је Златни гран при за науку о храни, а 2006. године проглашен је за краља српске кухиње. Изабран је и за редовног члана Српске академије изумитељских наука. Међу изумима и патентима који су регистровани у Заводу за интелектуалну својину под називом „Кис-Био“ налази се 230 зачина и зачинских смеса. За своје патенте награђен је са две Теслине златне медаље, две Пупинове и Белим анђелом.

За квалитет својих производа на Међународном новосадском сајму хране Милијан Стојанић добио је 14 златних медаља, три сребрне и једну Велику златну медаљу и Велики пехар за „Кис-Био“ квалитет. На светском сајму хране у пољском граду Вроцлаву Милијанов „Светски кувар“ освојио је прво место у конкуренцији књига о кулинарству из 192 земље света.

Ђ. Миловановић

СМЕДЕРЕВСКА ПАЛАНКА

Ново руководство у јуну

У општинској организацији пензионера Смедеревске Паланке и њеним месним одборима почеле су активности око избора новог руководства. Одлука о томе донета је на недавно одржаној годишњој Скупштини, на којој су једногласно усвојени извештаји о раду и финансијском пословању у прошлој, као и план активности и финансијски план за 2010. годину.

Годишњој Скупштини паланачких пензионера присуствовао је и Рајко Јарић, секретар Савеза пензионера Србије, који је похвалио досадашњи рад ове организације и њеног председника, Слободана Б. Пантића. Иначе, како је договорено, изборна Скупштина пензионерске организације у Смедеревској Паланци одржаће се до 20 јуна ове године.

Сл. Костантиновић

Кад је друштво погубљено

Попут руског писца Чехова, који га нарочито инспирише, Никита Миливојевић кроз своја остварења осликава реалност која га окружује. У Шабачко позориште Никита се вратио на позив управника Зорана Карајића, са намером да шабачкој публици на духовит начин, кроз представу „Догађај у стану број 2“, прикаже свој став и мишљење о стању нације. То је и био повод за овај разговор.

– После више од деценије поново режирате у Шабачком позоришту. Како је дошло до те сарадње?

– Наши договори да се поново сретнемо трају већ толико да ми је било непријатно да то више одлажем због неких других обавеза, што приватних, што пословних. Шабац има посебно место у мом срцу и углавном успомене из овог града везујем за почетак каријере. Овде нисам био петнаест година, а то је читав један део живота. Али, ценим упорност људи који су ме желели овде и није било у реду да то више одлажем. Имао сам добре текстове да предложим и све се, на обострано задовољство, уклопило.

– За петнаест година, колико нисте сарађивали са Шабачким позориштем, променило се много тога. Шта сте прво уочили?

– На први утисак све је исто. Чак је и бифе тамо где је био. Али, унутар свега има доста промена. Не само то што смо сви старији, већ се апсолутно све променило. Чак више и не живимо у истој земљи. У позоришту су се променили и неки људи, мада ове које знам ... има нешто страшно узбудљиво

срести их поново, после толико времена. Чини ми се као да смо се јуче растали. Ваљда је и то нормално. Овде има стварно много људи са којима волим да радим. У међувремену су ту радили и неки моји студенти. Бојана Лазивић је радила „Трку са временом“. Чак су ми рекли да се рукопис нечега што сам ја радио препознаје у тој представи, што ми је нарочито драго. Али, нажалост, за ових петнаест година и култура је изгубила на значају.

Нова представа Никите Миливојевића, „Догађај у стану број 2“, премијерно је изведена прошлог месеца у Шапцу, а недавно је своју премијеру имала и у Београду. Познатог редитеља затекли смо у Шабачком позоришту док је са глумцима још радио на овој представи

– Кажете, култура је изгубила на значају. Шта се то, по Вашем мишљењу догодило, па је култура изгубила то место које је имала и ко би требало да се позабави тим проблемом?

– То је комплексно питање, читав систем, цело друштво је погубљено. Ратови су нас толико осиромашили. Много несреће се сручило на ову земљу, а то се осећа и у позоришту, нарочито. Људе много више занимају практичне ствари што је отворило простор за манипулиса-

ње кичем, нискобуџетним серијама и чудима која су некада била незамислива. Све је то један ужасан маркетинг, нешто што се поиграва са људским емоцијама. Тако је позориште изгубило битку са телевизијом. Све то сада захтева једну озбиљну реформу комплетног друштва. За културу се из буџета издваја нула зарез нешто, кога је брига за то? По томе се види колико нам је стало до културе. То су чињенице. Када одем у Немачку и видим на ком је нивоу тамо позориште, а како је овде, дође ми да плачем.

– Кроз представу коју сада спремате, преплићу се мотиви серија и, како би Ви рекли, кича. Да ли је ово начин да осудите друштво и укажете им на грешке?

– Управо тако. То је наш начин да се томе супротставимо. Када већ не можемо ништа друго, можемо бар да коментаришемо и ругамо се. Ово је моја позорница, ја овде могу да кажем шта хоћу и шта мислим. Моје оружје против кича јесте хумор и једна фина, суптилна иронија. Ми се овако забављамо и на лукав начин показујемо реалност која нам смета. Живот је постао суманут. Како Жућа на почетку ове представе гледаоце уводи у причу, мало по мало, чини вам се да не верујете својим ушима и очима ономе што видите и чујете. Он почиње представу речима: „Знам да ће вам се чинити немогуће, али ово се ипак догодило...“.

– Претходним питањем, а и одговором, нагостили смо читаоцима шта је тема представе. Чиме бисте их још заинтересовали и навели да погледају „Догађај у стану број 2“?

– Ви сте били наш први гледалац, видели сте пробу. Реч је о лаком хумору. Када радим представу, радим оно што бих ја волео да видим. Ова представа има количину апсурда и мешавину свега и свачега, а модерна је у смислу комуникације са публиком. Све је сулудо, нелогично постаје логично, немогуће постаје могуће, а све што је ненормално наједном постаје нормално. Поиграо сам се жанровима са осећајем да смо тако ближи стварности. Тако да ће се у овој представи, иако је нестварна, сви препознати.

Милица Ристић

СПЕЦИЈАЛНА БОЛНИЦА БУКОВИЧКА БАЊА

Олакшање за многе тегобе

Аранђеловац, град – бања, заузима важно место у области бањског лечења и рехабилитације. Специјална болница за рехабилитацију Буковичка бања, поред тога што пружа превентивне, дијагностичке и терапијске услуге из физикалне медицине, педијатрије, интерне и спортске медицине, једина је у Србији која има стационарни Центар за рехабилитацију и едукацију деце обелеле од шећерне болести.

Са становишта природних чинилаца – постојања неисцрпних извора хладне и топле минералне воде, богате вегетације и уједначених климатских услова са благим прелазима из једног годишње доба у друго, Буковичка бања је једно од најважнијих и најкомплетнијих климатско-туристичких места у Србији. Њена минерална вода

сврстана је у ред најпознатијих европских и светских алкалних угљенокиселих вода због широког дијапазона лековитости и благотворно окрепљујућег и освежавајућег дејства на човеков организам. Специјална болница за рехабилитацију је једина

здравствена установа у Шумадији и Поморављу која омогућава рехабилитацију уз стационарно лечење. Иако више нема могућности да сопственим средствима обнавља постојећи објекат и ресурсе, ова болница и даље пружа дијагностичке и тера-

пијске услуге, уз стручан кадар и најсавременију опрему која се користи за лечење шећерне болести, желудачних обољења, болести јетре, стања после повреда, неуролошких, плућних болести и болести деце.

Специјална болница Буковичка бања је и научно-наставна база Медицинског факултета Универзитета у Крагујевцу. Ова установа успешно сарађује и са Клиничким центром у Крагујевцу, тако да деца којој је потребно стационарно лечење долазе само са упутом свом изабраног лекара. За одрасле Крагујевчане, уз сагласност лекарске комисије, све здравствене и терапеутске услуге у бањском лечилишту, које користи лековита својства минералних вода, глине и климатских фактора, су бесплатне.

М. Сантрач

ИЗЛОЖБА РУЧНИХ РАДОВА И СУВЕНИРА У ГОЛУПЦУ

Спојиле лепо и корисно

У организацији Савета за туризам и Туристичке организације општине Голубац недавно је одржана друга по реду изложба ручних радова и сувенира које су припремиле жене из удружења „Дунавска голубица“ и „Дунавске златне руке“. Изложба је имала за циљ да афирмише рукотворине и сачува од заборава традиционалну технику израде одеће, кућних предмета и сувенира, али и да организованијим изласком на тржиште омогући женама сталан посао и сигурне приходе.

– Савет за туризам општине Голубац је одлучио да подржи формирање удружења жена, да им помогне да негују своју делатност и да им на неки начин пружи шансу да развију профитабилну активност, којом су се до сада бавиле из хобија. Сматрали смо да би удружења жена могла да одиграју значајну улогу у развоју туризма, али и у развоју женског предузетништва. Као резултат тога настала су ова два удружења која имају додирних тачака, али се по неким концепцијским циљевима она и доста разликују и различито усмеравају своје активности. Плод њихове креативности

је и ова друга изложба ручних радова и сувенира – каже председница Савета за туризам општине Голубац, др Искра Максимовић.

Чланице удружења „Дунавска голубица“ и „Дунавске златне руке“ својим талентом и радом враћају лепоту ткања, веза, плетења, ручно прављених предмета и сувенира и других традиционалних и заборављених техника.

– Наше удружење ће своју активност базирати на изради ручних радова и сувенира за продају домаћим и страним туристима, јер желимо да наше чланице

имају и неку зараду. Имамо пуну подршку општине да развијамо своју активност, да омасовимо удружење и тако postanemo препознатљиви на тржишту по својим производима – каже председница Удружења жена „Дунавска голубица“, Славица Ђурђевић.

– Ми желимо да очувамо традицију старих заната, а наше удружење ће радити и на прикупљању лековитог биља, на производњи домаће хране, пића, рукотворина и сувенира – додаје председница Удружења жена „Дунавске златне руке“, Гордана Јефтић.

Ентузијазам, таленат и љубав према стваралаштву су оно што мотивише већину чланица ових креативних група које, иначе, окупуљају жене свих година. На овој изложби могло се видети више стотина ручних радова и сувенира насталих у духу традиције и културног блага овог краја. На тај начин су талентоване жене из Голупца и околине спојиле лепо и корисно, а производи и сувенири из њихових радионица, по оцени многобројних посетилаца, биће тражени и међу домаћим и страним туристима.

Љ. Настасијевић

КИКИНДА

Најстарији – најревноснији

Масовне акције ради популарисања превентиве у здравству, по правилу, највише окупљају најстарије житеље. Тако је било и у Кикинди приликом обележавања овогодишњег Дана здравља под слоганом „Хиљаду градова – хиљаде живота“. Свој допринос овој манифестацији су дали Завод за јавно здравље, Дом здравља, Црвени крст, Удружење грађана „Рома Рота“, представници локалне самоуправе, спортисти, предшколци и ученици.

Кикинђанима је на Градском тргу провераван ниво триглицерида, холестерола и шећера у крви, мерен је и крвни притисак, а лекари и медицинске сестре давали су окупљенима савете о здравом начину живота.

С. З.

ДЕБРЦ

Општина помаже пензионере

Општина Владимирци и Основна организација пензионера у Дебрцу, већ годинама једна од најбољих у западној Србији, остварују успешну сарадњу. О томе најбоље сведочи чињеница да је локална самоуправа и овога пута прискочила у помоћ пензионерима издвајајући из скромног буџета 20.000 динара, који ће бити утрошени за реконструкцију Клуба пензионера ове посавотамнавске варошице.

– Општински челници изразили су спремност да нам на располагање ставе аутобус којим би бесплатно посећивали привредне, туристичке и културне манифестације у Србији – са нескривеним задовољством каже „први пензионер“ Дебрца, Душан Жијић, и додаје да најстарији осигураници неће злоупотребити додељена средства.

И претходна општинска гарнитура несебично је помагала најстарије житеље овог краја. На трајно коришћење доделила им је стари двособан стан, који су пензионери вредним рукама и добровољним прилозима претворили у пријатан кутак и најомиљеније место за свакодневно окупљање. У њему се организују разне светковине: прославе Нове године и православне нове године, Осмог марта и друге пригодне свечаности, а учестала дружења и излети просто „подмлађују“ најстарије Дебране.

З. Ђ.

ГАКОВО КОД СОМБОРА

Дом за све прилике

Недавно је у Гакову одржана седница Скупштине ОО инвалида рада Сомбор на којој је било говора о реализацији програмских активности у прошлој, и плановима за ову годину. Организација је, према речима председника, Миливоја Ненадова, у складу са отежаним економским условима, деловала у интересу заштите стандарда својих чланова и помагала угроженима којих је све више. Спорт, излети и дружења, речено је, добра су терапија за усамљеност и живот у оскудици. Отуд и пракса да се седнице не одржавају увек у Сомбору, него и у месним организацијама, како би се људи боље упознали и лакше решавали сличне проблеме.

Гаковчани, сложни у активностима, радним акцијама и прославама, реновирани су кућу од 300 квадрата, поклон „Граничара“, која је, како рече председник месне организације свих пензионера, Јован Веселиновић, „све у селу, за живе и мртве“.

Након седнице домаћини су повели госте у шетњу кроз дрворед бођоша кве и основне И. М.

ТОПЛИЦА

Топличанима стотину места за бање

Ове године бесплатни десетодневни одмор и опоравак у бањама Србије о трошку Фонда ПИО користиће 110 пензионера из Прокупља, Куршумлије, Блаца и Житорађе.

Од почетка акције бесплатног бањског опоравка сваке године се смањује број Топличана, односно број пензионера из ове општине који користе ову погодност. У односу на прошлу годину број је смањен за око четрдесет.

Највећи број пензионера из овог краја који ће ове године користити бесплатан опоравак биће из удружења пензионера Прокупља – 58, затим из Куршумлије – 24, а из општина Блаце и Житорађа пут наших лечилишта отићи ће по 14 припадника трећег доба.

Како истиче потпредседник топличких пензионера, Миролуб Коцић, овде године интересовање пензионера као да је мало спласнуло. За десет дана пријављивања потребна документа поднело је око 300 пензионера, док је ранијих година тај број био знатно већи.

Иначе, ове године међу бањама у које ће пензионери Србије одлазити на опоравак налазе се и две из топличког краја – то су Пролом и Луковска бања. **Ж. Д.**

КИКИНДА

Део фирмарине за промоције

Скупштина општине Кикинда настоји да, у делокругу својих овлашћења, помогне Општем удружењу предузетника. Недавно је одлучила да 15 одсто од убраног износа на име комуналне таксе за истицање фирме, тзв. „фирмарине“ усмери тој струковној организацији, што ће годишње представљати око милион динара. Та средства ће бити употребљена за партиципацију наступа предузетника на сајмовима, као и организовање сопственог мини сајма у оквиру градске манифестације „Дани лудаје“. Део новца је намењен за финансирање гласника Удружења – „Предузетнички информатор“, за уређење веб презентације, промоције, спортске сусрете предузетника и друге њихове активности.

Опште удружење предузетника у Кикинди има око 1.300 чланова и на основу претходно поднетих пројеката добило је од општине још 250 хиљада динара. **С. З.**

БЕОГРАД

Установљена награда „Петар Манојловић“

На годишњој Скупштини Геронтолошког друштва Србије, одржаној крајем марта, због усклађивања са Законом о удружењима усвојен је нови Статут овог удружења и изабран нови Управни одбор. На седници је једногласно прихваћен предлог да се установи награда с именом Петра Манојловића, чиме је одато признање једном од најзаслужнијих људи за развој геронтолошке мисли и праксе у другој половини 20. века, социјалном раднику и једном од оснивача ГДС-а. Ова награда би се додељивала сваке четврте године на геронтолошком конгресу и имала би новчани еквивалент, који ће бити накнадно утврђен. Први пут награда „Петар Манојловић“ биће додељена већ у мају ове године на VIII националном геронтолошком конгресу у Врњачкој Бањи.

На Скупштини ГДС-а је одлучено и да се 15 најактивнијих и најзаслужнијих чланова прогласи почасним члановима Удружења.

На скупу је констатовано да охрабрује велики одзив нових чланова и њихова спремност да се укључе у рад Удружења. На самој Скупштини приступнице је потписало десетак нових чланова међу којима има и млађих људи различитих струка. **М. Н.**

БЕОГРАД

У друштву је лепше

Април у Београду. Рођендан у Дневном центру и клубу за старије „Палилула“. Колективни, четворомесечни. Тридесетдва слављеника уз присуство гостију из геронтолошких клубова „Младеновац“, „Стари град 1“, „Савски венац 2“ и „Др Михаило Ступар 1“ прославили су заједнички двехиљадетристадруги рођендан. Достојно ватромета и труда чланова Програмског одбора. Свечаност је отворила певачка група „Палилулски бисери“, наставила драмска секција, па онда ред вокалних солиста, ред песника. И то све из клупских снага. Да пређемо на најслађи део – рођенданску торту. Погађате већ и она је made in Клуб. А рођенданске честитке? Хвала на питању, биле су к’о описане захваљујући мајсторству ликовне секције. Иза свих ових група откривају се Верица, Ненад, Веселка, Кика, Евица, Јелена, Вера, Мира, Љубинка, Стана, Марита, Марица, Сашка, Мара. „Другови наши, да вам је увек овако, песме, весеља и доброг друштва

и да вас клуб чува“ – певала се рођенданска песма. Одлазећи, најстарији рођенданац, осамдесетседмогодишња Анђелка Качавендић, дошапнула нам је:

– Рођендан волим једино када сам у клубу.

Можда и вас рођендан наведе у Јабучку бр. 11.

В. В.

ЗАЈЕЧАР

Помоћ поплавленим пензионерима

Помоћ поплавленим грађанима Зајечара од набујалог Тимока стиже са свих страна. Прва помоћ за 600 најугроженијих домаћинстава stigла је од Владе Републике Србије. Посебни тимови Црвеног крста Србије и Завода за јавно здравље управо су извршили дезинфекцију свих објеката и специјалним сушилицима их за кратко време оспособили за становање, а вода је поново у кућама и помоћ поново потребна. Помоћ у новцу, али и у кућним апаратима, намештају и грађевинском материјалу послали су бројни градови, предузећа и грађани.

Приоритет града овог лета биће реконструкција комплетне комуналне инфраструктуре у поплавленим подручјима.

– Према званичним проценама – каже градоначелник Зајечара, Бошко Ничић – укупна штета је 510 милиона динара.

У највећем броју поплавлених кућа живели су старији житељи Зајечара – углавном пензионери. Поред једнократне помоћи Владе Србије од 50 хиљада динара по домаћинству, посебну помоћ својим члановима најавило је и Удружење пензионера Зајечара.

Б. Д.

СМЕДЕРЕВО

„Четворка“ за десетку

Када су недавно, на Републичкој смотри фолклора у Смедереву, врањски ветерани заиграли чувено коло „Четворку“, публику су подигли на ноге и она им је громким аплаузом дала чисту десетку. Фолклорни ансамбл Удружења пензионера из Врања је, наиме, својим полчасовним програмом „Гајдарка“ са врањским и гњиланским изворним играма и песмама одушевио Смедеревце. Врањски играоци већ три године постижу запажене успехе наступајући широм Србије и Македоније, а најзаслужнији за то су водја Ансамбла, Добри Ристић, и кореограф Миомир Станојковић.

З. А.

ГЕРОНТОЛОШКИ ЦЕНТАР У РУМИ

Награђени најбољи књижевни радови

У Геронтолошком центру „Срем“ у Руми недавно су уручене награде најуспешнијим учесницима конкурса за најбоље литерарне радове корисника геронтолошких центара у Србији. На трећем оваквом такмичењу корисници из тридесет две установе са подручја Србије пријавили су за надметање 120 радова у две категорије, од којих је награђено осамнаест.

Три прве награде за поезију добили су Татјана Стокин Марковић из Дома за смештај душевно оболелих лица из Новог Бечеја, Милорад Танасић из установе у Тешици, РЈ за смештај душевно оболелих лица, и Милош Мијушковић из Геронтолошког центра у Руми. Три првопласирана такмичара у категорији прозних радова су Милан Чолић из Геронтолошког центра у Сомбору, Драгољуб Стојишић из Геронтолошког центра у Новом Бечеју и Радмила Благојевић из Дома за старе и пензионере у Смедереву.

На проглашењу најбољих радова, поред домаћина из Руме, били су и учесници из установа у Бачкој Паланци, Вршцу, Београду, Новом Бечеју, Смедереву и Алексинцу. У програму је учествовао хор румског ГЦ „Срем“, као и награђени такмичари који су читали своје радове.

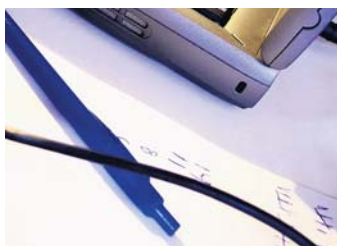
– Међу пристиглим радовима било је више поезије а стручни жири је задовољан њиховим квалитетом – рекла је на свечаности професорка књижевности Биљана Николић, председница жирија. – Поједини радови су веома професионално написани, а моја препорука свим учесницима је да пишу и даље.

Задовољство није крила ни директорка румске установе:

– Од 35 установа, колико их има у Србији, учешће на конкурс узели су корисници из 32, тако да је жири имао тежак задатак – рекла је директорка ГЦ „Срем“, Марија Станојчић Срака и нагласила да је и ово такмичење показало да старост није ослобођена лепих емоција и оптимизма.

Г. В.

ПИШИТЕ НАМ

Драги читаоци,

Ово је простор намењен Вашим писмима. Пишите нам шта Вам се у нашем и Вашем листу допада, а шта би могло да буде боље, шта бисте волели да прочитате или да саопштите другим читаоцима.

Адреса је Булевар уметности 10, 11070 Београд, или електронском поштом, на glasosiguranika@pio.rs

Скупља дара него мера

За све протетичке радове војни осигураници града Крушевца и других насеља у Србији приморани су да одлазе у Војну болницу у Нишу или на ВМА. Здравим осигураницима овакво решење одговара јер одлазак у Ниш или Београд (уз плаћене трошкове превоза и дела дневнице) доживљавају као једнодневни излет. Али они осигураници (болесни и слабо покретни) који се на путовања тешко одлучују, принуђени су да протетичке радове обављају у најближим здравственим центрима и да прописану цену плаћају из свог џепа.

Исукуство Милоша Милића, пуковника у пензији, сведочи о томе да ово може бити далеко скупље него омогућити људима да у свом граду заврше неопходно. Наиме, пошто због лошег здравља није могао да путује у Ниш или Београд, у Здравственом центру у Крушевцу је платио израду обе

зубне протезе. Када му је била потребна њена поправка, стоматолог Предраг Недељић, коме се обратио, рекао је да мање интервенције могу да се ураде на истом месту, а о трошку Војске Србије, па је написао одговарајући упут.

Протетичари у Здравственом центру рекли су да уговор није обновљен, нити ће бити и за лељење горње протезе наплатили 500 динара.

Позабавили смо се мало рачуницом. Да је господин Милић због ове интервенције отишао на ВМА, били би му признати трошкови превоза у износу од 1.300 динара и 600 динара од дела дневнице, што је скоро 2.000 динара или четири пута више него што је је овај војни осигураник платио из свог џепа.

И овај пример показује да се паре из државне касе могу рационалније трошити. Да не буде како то народ каже „скупља дара него мера“.

Марко Челар, Крушевац

Некад и сад

Радничка зарада

Просечна обезбеђена надница мушких радника износи: 23,35 дин. или 11,70 фр. франака, женских радница је нешто мања – за 1/8: 17,22 дин, или 8,60 фр. франака. Укупна годишња обезбеђена зарада целог осигураног радништва достигла је 1936. године 4,007 милиона динара или 2,003 милиона фр. франака, а стварна зарада биће за 20 одсто већа, преко 5 милијарди динара или 2,5 милијарди франака. На женско радништво отпада 868 милијуна динара или 434 милијуна фр. франака.

Просечна обезбеђена надница пре велике привредне кризе била је знатно већа, те је септембра 1929. године достигала максимум од 26,95 дин. или 12,10 тадањих фр. франака. Укупна обезбеђена зарада за све осигуране раднике износи у 1936. години 4,01 милијарди динара.

(Осигурање радника у Краљевини Југославији, 1937, Загреб)

U nadnič. razredu	sa obezbedenom zaradom din. odn. fr. fran.	bilo je osigurano muških	ženских	radnika ukupno	udeo žena u %
I	6.— 3.—	69.957	16.322	86.279	19
II	8.— 4.—	2.815	2.241	5.056	44
III	9.60 4.80	13.668	21.090	34.758	61
IV	11.60 5.80	27.383	29.225	56.608	51
V	14.— 7.—	38.264	31.897	70.161	44
VI	16.80 8.40	54.001	15.315	69.316	22
VII	20.— 10.—	37.570	12.312	49.882	25
VIII	24.— 12.—	40.546	12.607	53.153	24
IX	28.80 14.40	41.069	10.122	51.191	20
X	34.— 17.—	35.134	6.375	41.509	15
XI	40.— 20.—	22.959	3.827	26.786	15
XII	48.— 24.—	64.775	6.735	79.510	9
Svega	21.68 10.80	448.141	168.068	616.209	27

Просечна зарада у Србији

Према подацима Републичког завода за статистику, просечни лични доходак у Републици Србији, исплаћен у марту ове године, износи 46.457 динара. У односу на просечну зараду исплаћену у фебруару 2010. године, номинално је већа за 3,5 одсто, а реално је већа за 2,4 процената.

Просечна зарада без пореза и доприноса у нашој земљи, исплаћена у марту 2010. године, износи 33.508 динара. У поређењу са просечним личним доходком без пореза и доприноса исплаћеним у фебруару ове године, номинално је већа за 3,6, а реално за 2,5 одсто.

Ј. О.

Стаж из Црне Горе

? Драган Ђорђевић – Панчево: Молим да ми разјасните остварен стаж у Србији – имам 41 годину и 11 месеци, који је уписан у матичну евиденцију у Србији без прекида осигурања.

Пре овог стажа у Србији имам стаж у Црној Гори у периоду 1966, 1967 и 1968. година, укупно 1 годину, 3 месеца и 20 дана (са прекидом од годину дана због одласка у ЈНА), такође уписано у матичну евиденцију у Црној Гори. Како ће бити обрачуната пензија са оваквим стажом од 41 год. и 11 месеци у Србији и 1 годином, 3 месеца и 20 дана у Црној Гори? (Укупан стаж у Србији и Ц. Гори 43 г. 2 м. и 20 д.). Напомињем да ускоро предајем захтев за одлазак у пензију.

Поред стажа оствареног у Србији, да ли могу да остварим сразмерни део пензије и у Црној Гори и коме да се обратим, да ли по месту пребивалишта Фонду ПИО Панчево или Фонду ПИО Црне Горе?

Рођен сам 15.6.1946. године (имам 64 године).

Одговор: Захтев за пензионисање се увек подноси Филијали ПИО где сте последњи пут били осигурани, тј. где сте радили. Претпоставка је да и радите у Панчеву, па ћете захтев поднети тамо. Филијала ПИО која прими захтев ће по службеној дужности покренути поступак

према Црној Гори. У Србији ћете свакако имати право на пуну самосталну пензију, јер имате преко 40 г. стажа осигурања. У Црној Гори ћете остварити сразмерни део пензије за 1 г. 3 м. и 20 дана радног стажа, у односу на укупан остварени стаж од 43 г. 2 м. и 20 дана.

Пензија по сили закона

? Радмила Милутиновић-Новаковић – Лозница: Рођена сам 1954. године, и као фармацеутски техничар радим непрекидно од 1973. до 2010. године. Укупан стаж је преко 36,5 година. Болујем од мултиплекс склерозе али и даље радим пуно радно време. Молим Вас да ми одговорите какав је мој законски статус у односу на пензију. Уколико 1. 5. 2010. године прекинем радни однос да ли ћу остварити пуну пензију од 85 одсто, односно када морам по сили закона да идем у пензију?

Одговор: Ви свакако већ знате да испуњавате услове за пуну старосну пензију, јер имате преко 35 година радног стажа. То Вам даје могућност да одете у старосну пензију, али у пензију по сили закона морате да идете тек када навршите 65 година живота, или ако у међувремену код Вас дође до потпуног губитка радне способности.

Што се тиче висине пензије, она се од 2003. године обрачунава на други начин, а то значи не више у процентима, како Ви то наводите, већ се за сваку годину Вашег рада Ва-

ша зарада доводи у однос са просечном зарадом за ту календарску годину и изналази тзв. годишњи лични коефицијент. Збир годишњих личних коефицијената се дели са стажом за који су обрачунати годишњи лични коефицијенти и тако се добија лични коефицијент који се множи са укупно оствареним стажом, да би се добио лични бод осигураника. Овако добијени лични бод се множи са општим бодом који се примењује у моменту одласка у пензију, и добија се износ пензије који Вам у том тренутку припада.

Губитак радне способности

? Вилимановић Драган – Пожега: Инвалид сам 2. категорије од 1990. године, а након тога сам оболео од још неколико болести (ангина пекторис, дијабетес, болести крвних судова ...).

Године 2008. сам проглашен технолошким вишком па сам отишао у делимичну инвалидску пензију. У том

ВИ ПИТАТЕ
„ГЛАС
ОСИГУРАНИКА“
ОДГОВАРА

Весна Вићентијевић

Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање

тренутку сам имао 39 година 2 месеца и 11 дана радног стажа, па ме интересује каква су моја права поводом остваривања права на пуну пензију?

Одговор: Уколико наставите да примате делимичну пензију, без обзира што имате преко 39 г. стажа осигурања, право на пензију остварићете када навршите 65 г. живота. У међувремену, ако Ваш ординирајући лекар сматра да код Вас постоји потпуни губитак радне способности, можете поднети захтев

за остваривање права на инвалидску пензију. Ако можете, могли би да допуните Ваш стаж до 40 г. стажа осигурања и одмах након тога да остварите пуну старосну пензију, али треба да напоменемо да за то време не бисте остваривали стечену накнаду у висини 50% инвалидске пензије.

Право на помоћ

? В. З. – Лозница: У вашем Листу сам прочитао да пензионери који на дан 31. 12. 2009. године имају пензију мању од 14.836,90 динара имају право на помоћ од 4.000 динара. Интересује ме коме ја да се обратим за помоћ. У пензији сам од 2000. године. Сада примам 20.950,75 динара, што је за мене и супругу која нема примања, а уз то је болесна, недовољно. Да ли имамо право на неку помоћ, и да ли имамо право на бању, јер смо обоје срчани болесници. Кома да се обратимо?

Одговор: Износ од 4.000 динара о којима је реч додељује Скупштина града Београда квартално у току године, и то се односи само на пензионере који живе и примају пензију у Београду. Само по себи ово давање није регулисано законом, нити је обавезно, већ представља вид помоћи коју из својих средстава град Београд даје најугроженијим пензионерима. Једини услов је да та пензија

износи мање од 14.836,90 динара и не може се делити на издржаване чланове породице, ако је пензија већа од задатог износа, па на тај начин долазити до мањег износа пензија по члану домаћинства.

Што се тиче бесплатног борава у бањама преко Фонда ПИО, такође не испуњавате услов, јер ово право могу да користе пензионери чије су пензије ниже од 19.825 динара.

Телесно оштећење

? М. Рангелов – Нови Београд: Оперисан сам пре две године од карцинома простате, урађена ми је простатомија. Корисник сам инвалидске пензије пет месеци уназад. Занима ме имам ли право на степен телесног оштећења? Унапред захвалан.

Одговор: Према важећем Правилнику о утврђивању телесних оштећења, на листи телесних оштећења не постоји регистровано као телесно оштећење, ни потпуно а ни делимично, одстрањење простате. С обзиром да Закон о пензијском и инвалидском

осигурању регулише право на накнаду за телесно оштећење само под условом да је узрок настанка телесног оштећења несрећа на послу, или професионално оболење, тешко да ће се листа телесних оштећења проширивати у овом смислу.

СКАНДИНАВКА

АУТОР: ЛОВЧИЋ	ЗЕМЉЕ ИСТОКА	МОДЕЛ НЕЧЕГА	ОДЕЋА	ПРЕДМЕТ ТРГОВИНЕ	ИМЕ ГЛУМИЦЕ ШТРЕЉИЋ	ДАТИ ПРАВАЦ УСМЕРИТИ	НАУКА О РАШЧЛАЊИ- ВАЊУ
ВРСТА ЧЕ- ТИНАРСКОГ ДРВЕТА							
МУШКО ИМЕ							
ВЕШТИНА АРАНЖИ- РАЊА ЦВЕТА							
ВРСТА ДРВЕТА					АЛУМИНИЈУМ		
УЗВИК: ЕНО, ЕВО				ОЛИВЕР ОДМИЉА			
СИМБОЛ НАТРИЈУМА			ТУЖИТЕЉ СОКРАТА ВРСТА ПАПАГАЈА	БОЈА ГЛАСА			
ОЗНАКА ЗА ТОНУ		РЕЧНИ РИБАРИ ПОСТАТИ ЗЕЛЕН					
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	СТАЗА У СНЕГУ СПРАВА ЗА АТМ. ПРИТ.				АЕРОКЛУБ (СКР.) ВРСТА ИНСЕКТА		
ВРСТА ЗМИЈЕ				ОТИЛИЗА ОДМИЉА ОСТРВО ЈАДРАНА			
СТАРОСЛО- ВЕНСКО СЛОВО			ГРЧКО СЛОВО СТЕГНО, БУТИНА				ТИРАНИЈА
ДЕО ГРУДНОГ КОША (МН.)						ОЗНАКА ЗА ТЕМПО ПОЛАГАНО, БЕЗ ЖУРБЕ	
ЦЕВ ЗА ОДВОД ВОДЕ СА КРОВА					НАША НЕГАЦИЈА ТЕСАНИ КАМЕН		
МЕТОДИКА (СКР.)				ТРИНА ГОРЊЕ ГРАНИЧНЕ ВРЕДНОСТИ			
ЕНИГМАТСКЕ НОВИНЕ (СКР.)			ТОПЛО ДОБА ХЕБРЕЈСКИ ПРОРОК, ПО БИБЛИЈИ				
ЈЕДАН СПОРТИСТА							
ВОЂА КОЗАКА							МЕСТО БЛАЖЕНСТВА
ОДРПАНАЦ							
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ОЗНАКА НЕМАЧКЕ	ГРАД У ГРЧКОЈ ОЗНАКА ЕНЕРГИЈЕ					
АМЕРИЧКИ КОМИЧАР							

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА: раскраљ, окарина, Лутеран, Азов, до, авети, ктитори, ри, Ин, н, Ивић, ке, т, с, зан, испрати, карике, амонити, Ибадан, плата, а, Рот, тат, Асирија, вт, о, ан.

РАБОШ

Многи изабрани умисле да су одабрани.
Гвожђе се кује док је вруће, а човек док му гори под ногама.
Живот проба издржљивост трећег доба.
Не страхујем од црног петка, већ шта доноси нови дан.
Ком обојци, ком опанци – ком ортаци!
Пут до истине често нам скуп за одржавање.
Окрените се себи не плашећи се да ли вас ту још има.

Бранислав – Бане Јовановић

Прилагођавање

На овим просторима камелеонима се прилагођава средина.
Сумња се буди славопојкама.
Компромис је борба мишљења из чисте глупости.
Ислеђења у борби против корупције могу се обављати и без нарकोзе.
Одређени резултати се постижу и непристрасним лажирањем.
Сизифу су потурили воденични камен, и зато мељу шта стигну.

Вукосава Денчић

Нова подела света

У току је нова подела света. На гладне, и оне који ће то тек бити.
Научници нас плаше црним рупама. Као да нам озонске нису довољне.
Лако је каскадерима на овој кризи. Они су снимали и опасније сцене.
Нушић је прошлост. Савремени комедиографи најављују боље сутра.
За разлику од тенисера, политичари никако да постигну добре резултате. Ниједна подлога им не одговара.

Горан Докна

Да ли сте знали ...

... да је у древном Вавилону невестин отац био дужан да свог будућег зета снабдева бесплатно медовином, онолико колико он може да попије, и то месец дана након венчања? Овај период се називао „медени месец“, па се тај израз, додуше мало измењеног значења, очувао и до данашњих дана.

... да је грчки математичар и астроном Ератостенес (284-202 п. н. е.) из Асуана први прецизно израчунао обим наше планете – 40.000 км које је тада израчунао као обим Земље скоро је идентично модерном прорачуну које данас имамо, а који износи 40.008 км.

... да је „Ганди“ филм са највише статиста? Процењује се да их је у овом остварењу Ричарда Атенбороа било око 300.000 хиљада.

... да жене трепћу готово двапут више од мушкараца?

... да је Кракатау, један од најстравичнијих вулкана, који се налази на истоименом

острву у Индонезији, 1883. године буквално експлодирао, разневши две трећине острва? Вулкан је изазвао велике таласе

(цунамије) а звук који је произвела његова експлозија чула је једна дванаестина наше планете, и то је најјачи звук икада произведен на Земљи. Од последица ове ерупције страдало је преко 40.000 људи.

... да је Стевен Спилберг био одбијен када је покушао да упише режију на УСЦ у Лос Анђелесу који се већ деценијама сматра најбољим факултетом за ову струку?

... да се Волт Дизни плашио мишева?

... да је брана Три клисуре на реци Јангце највећа хидроелектрана на свету инсталиране снаге 22.500 MW? Ова брана, која проводи 85 милијарди киловат часова струје годишње истовремено је и најскупљи појединачни грађевински пројекат на свету.

Молим за реч

Никад од њега неће бити посланик. Тај у животу није опсовао.

Чудно. Толика јага за фотељама, а индустрија намештаја нам је у кризи.

Уведена је такса на БЕЛУ технику. Ми смо одувек били мајстори да од белог направимо црно.

Добро је што на младима свет остаје. Мора неко да враћа наше дугове.

Модернизујемо се. Убудуће ће се скупштинске афере гурати под црвени тепих.

У чему је специфичност наших јавних предузећа? Па, примања су им тајна.

У Влади нису изненађени. За бацање скупо плаћених вакцина против грипа ангажоваће наше најбоље бацаче.

Свет је прогласио Београд за град са најбољим ноћним проводом. Ето, људи знају да цене наш мрак.

Није тачно да се политичари у све мешају. Нема ни једног на листи сиromашних.

Грејна сезона је неуспешно завршена. Пензије су остале замрзнуте.

Дејан Патаковић

